

ÜÇ ÜLKEDEN
ÜÇ İŞÇİ AİLESİ

TÜRK-İŞ

Mayıs 1967

Sayı 51

İngiliz işçi ailesi
Alman işçi ailesi
Türk işçi ailesi

BU SAYIMIZDA İNGİLİZ İŞÇİ AİLESİ

TÜRK-İŞ

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

MAYIS

1 9 6 7

YIL : 5

SAYI : 51

Fiatı : 250 Krş.
1 YILLIK 25.00 TL.

TÜRK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Seyfi DEMİRSOY

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Önder AKER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ

İşçi Sigortaları Hanı
Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA
Telefon :
17 16 02 — 12 66 18

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLAK
YASASINA UYMAIYI KABUL
ETMİŞTİR.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER

Saklı

MATBAASI - ANKARA — 1967

SUNUŞ:

Saygıdeğer Türk - İş okuru,

Bu sayımızda bir İngiliz işçi ailesinin günlük yaşayışını okuyacaksınız. Bol resimlerle süslenen bu yazıyı oldukça ilginç bulacağınızı tahmin ediyoruz. Yarınlarınızdan emin çalışan bir işçi ailesinin hayatıdır bu... Bir karı-koca ve 3 çocuk; ana ve baba ile 2 çocuk çalışmaktadırlar. Kazançları bir elde toplanmakta, mecburi harcamalar ayrılmakta, para biriktirilmekte ve rahat bir hayat yaşanmaktadır. Baba, emekli olduktan sonra yüklü bir emeklilik ödeneği ve maaşı alacaktır. Bu yüzden yarın ne olacağınız endişesi yoktur bu ailenin. Bu sayımızda sunduğumuz İngiliz ailesinden sonra, diğer ülkelerdeki işçilerle Türkiye'deki bir işçi ailesinin yaşayışını da vermeyi düşünüyoruz. Her halde ilgi ile takip edilecektir.

İmar ve İşkân Bakanlığının Sosyal Sigortalar Kurumundan gecekonduların ıslahı için almağa gayret ettiği 30 milyon lira'nın Anayasaya aykırı olduğu gerekçesi ile Türk-İş tarafından Danıştay'a açtığı dava, «Dava Daireleri Kurulu» tarafından incelenerek yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir. Böylece Türk-İş'in taraf olamıyacağı hakkındaki iddialar ortadan kalktığı gibi davanın Türk-İş lehine geliştiği görülmektedir. İç sayfalarımızda bu konu ile ilgili yazımızı okuyacaksınız.

Nisan ayı içinde önemli kongreler ve grevler olmuş, bu arada Türk-İş Sendikacılık Koleji 5 inci dönem mezunlarının diploma töreni de yapılmıştır. Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonunun kongresi, yeni ve eski Çalışma Bakanlarının konuşmaları ile Federasyon çalışma raporu yönünden kamu oyuna geniş yankılar uyandırmıştır. Diğer sendikaların kongreleri de oldukça ilgi çekicidir. Halen devam etmekte olan grevler basında büyük bir yer işgal etmiş, Sendikacılık Koleji diploma töreni de Türk sendikacılığının geleceği yönünden ümit vermiştir. Bu konudaki yazılarımızı iç sayfalarımızda okuyacaksınız.

Geçtiğimiz ay içinde Yunanistan'da meydana gelen ihtilal hareketi, bu ülkede demokrasinin bir süre için tarihe karıştığını bütün dünyaya göstermiştir. Yunanistan'da demokrasinin sağlam temellerde yerleşmemesi muhakkak ki Yunan sendikacılığının gerçek anlamı ile iş görememesindendir. Bu konudaki yazımızı bir hayli ilgi ile okuyacağınızı ümit ediyoruz.

Saygılarımızla

MUHAFAZAKÂR DÜŞMAN

Sendikacılığımızı güçlü, siyasi kuruluşlar ve iktidarlar karşısında bağımsız hale getirmeğe çalıştığımız son dört beş yıl içinde, önümüze dikilen en büyük engel, «muhafazakâr zihniyet» olmuştur...

Kendisini fikir inatçılığından kurtaramayan, 40-50 yıl öncesinin katı görüşlerini savunan sosyalist, en az, işçi hareketinin gelişmesini endişe ile izleyen ve yeni düzene ayak uyduramayan tutucu çevreler kadar zarar vermiştir sendikacılığımıza...

Ve dört yıl gibi uzun sayılamayacak bir süre içinde, muhafazakârın muhafazakârlığı kadar, sosyalistlerin muhafazakârlarının da, işçi hareketi için yararlı olmadığı, olamayacağı anlaşılmıştır!

Sendikacılığı bölme, siyasi partilerin uydusu haline getirme çabaları hep bu zararlı zihniyetin eseridir...

Oysa, 1961 Anayasasının kurduğu özgürlük düzeni içinde bambaşka hareket edilebilir, Türk işçisine çok daha fazla yararlı olunabilirdi...

Sosyalizmi, katı bir doktrin olmaktan çıkararak, sosyal adalete önem veren tüm çevrelerin yapacakları işbirliği, Türkiye'de dört beş yılda dağlar kadar büyük problemleri çözümlemeye yeter, artardı. Böylece hem rejimin, hem demokrasimizin, hem de dar gelirli çoğunluğun yarını teminat altına alınırdı...

Olmadı.

Siyasi ihtiraslar, işçi hak ve menfaatlerine tercih edildi; fikir inatçılığı gelişen işçi hareketinin karşısına «muhafazakâr düşman» olarak dikildi...

«Muhafazakâr düşman» işçi hareketinin karşısına bazan politikacı, bazan ilim adamı, bazan

idareci, bazan işveren, bazan sendikacı olarak çıkagelmiştir... Ancak ne kılığa bürünürse bürünsün, gayesi tektir: gelişmeyi durdurmak, hiç olmazsa yavaşlatmak...

Dün toplu sözleşme ve grev haklarının karşısına dikilenler, bugün başka kılıkta yeni İş-Kanunu zorlamakta, çıkacak Tarım-İş Kanunu için tertipler düşünmektedirler...

İşverenler, sendikacılardan müttefik bulmuşlardır; işçiyi kendileri karşısında güçsüz düşüren, bölmeye parçalamaya uğraşan sendikacılar...

Bütün bu oyunlar, «muhafazakârın», «muhafazakâr düşmanın» başının altından çıkmaktadır ve yurdumuzda Türk işçisi ile onun büyük bir dayanışma içinde güçlendirmeye çalıştığı «sendikacılık hareketini» hedef almaktadır.

Maksat açıktır: gelişmeyi durdurmak; hiç olmazsa yavaşlatmak...

Hoş bütün bu oyunların başarı şansı kalmamıştır Türkiye'de...

Işçi uyanmıştır; hak ve menfaatlerinin nerede yattığını avucunun içi gibi bilmektedir.

«Sosyal adalet komünistliktir...» diyenin de; «sosyalist amaçları gerçekleştirmek için sınıf çatılması şarttır» diyenin de, kendisinden yana olmadığını, kendisine düşman olduğunu bilmektedir artık işçi.

Tüm iftiralara, karalama kampanyalarına rağmen Türk-İş'in dimdik ayakta, görevi başında olmasının sırrı da bunda yatmaktadır: Türkiye'de işçi, sosyalistin ve muhafazakârın, muhafazakârlığının kendisine en büyük düşmanı olduğunu bilmektedir...

OLAYLAR

DiSK'ciler izmir'de işçileri kovdular !..

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DiSK) tarafından geçtiğimiz ayın son günü İzmir'de düzenlenen «kapalı salon toplantısı», DiSK Genel Başkanı Kemal Türkler'in, kendisini dinlemeye gelen İzmir'li işçilerin huzuruna çıkmaya ce saretiler edememesi yüzünden yapılamamıştır.

DiSK Genel Başkanı Kemal Türkler ile TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas, Alsancak'taki Demirspor Lokali'ni, 30 Nisan 1967 Pazar günü sabahın erken saatlerinden itibaren doldurmaya başlayan işçileri İzmir Valisine şikayet etmiş, polis kuvvetlerinin salonu boşaltmasını istemiştir. Valilik, DiSK yöneticileri adına Bahtiyar Erkul adlı bir şahsın el ilanları ile işçileri davet ettiğini ve salonu dolduranların da «bu davete uyan işçiler olabileceğini» öne sürmüş, Vilayetçe hiçbir şey yapılamayacağını bildirmiştir. İşçileri, «polis marifetiyle» toplandıkları salondan çıkarttıramayan DiSK Genel Başkanı ve TİP Genel Sekreteri bunun üzerine toplantı mahalline gitmemişlerdir.

Alsancak Demirspor Lokalinde DiSK'çilerin gelmesini bekleyen işçiler, Kemal Türkler'le diğer DiSK yöneticilerinin toplantıya katılmamalarını protesto etmiş, İzmir caddelerinde «İşçinin Tek Temsilcisi Türk-İş'tir!..» yazılı pankartlarla yürüyüş yapmışlardır.

İzmir'de DiSK'in gerçek yüzü ortaya çıkarıldı

Pek önem verdikleri «İzmir toplantısı» nı yapamamış olmaları DiSK yöneticilerini çılgına çevirdi... Ve TİP ile DiSK ilişkisini ortaya koyan yeni bir hata işletti: TİP ile DiSK kendilerini ele verdiler!..

İzmir'deki Demirspor Lokali, 30 Nisan pazar günü sabahın erken saatlerinden itibaren dolmaya başlamıştı. İşçiler, göğüslerinde Türk Bayrakları geliyorlar, sa londa ki yerlerini alıyorlardı. DiSK yöneticileri, İzmir'de 27 Nisan günü dağıtmaya başladıkları «el ilanları» nda işçileri davet etmişler, «Gelin, DiSK'i dinleyin, öğrenin...» demişlerdi. Toplantı saat 10'da yapılacaktı.

30 Nisan 1967 Pazar günü, DiSK kurucularının kendilerine neler anlatacaklarını merak eden merak ettiği için de dağıtılan el ilanlarındaki çağrıya uyarak Demirspor Lokaline gelen işçiler, saatlerce konuşmacıların gelmesini beklediler...

İşçiler salonda DiSK kurucularını beklerlerken, onlar, başta DiSK Genel Başkanı Kemal Türkler olduğu halde, İzmir Valisi ile görüşüyorlardı. Valilikten istenen, Demirspor lokalinde DiSK'çileri bekleyen işçilerin «polis marifetiyle salondan çıkartılmasıydı»... TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas ile DiSK Genel Başkanı Kemal Türkler salonda toplanıp, kendilerini ve konuşmalarını bekleyen işçilere «faşist bunlar!» diyorlar, «işçiler bizi döverseler, olaylar çıkarsa sorumlu olursunuz» diye de ekliyorlardı...

Valilik yapacak hiçbir şey olmadığını, işçilerin muhtemelen dağıtılan el ilanlarına uyarak toplantı salonuna geldiklerini söyle-

mesi ve «esasen sizin de istediğiniz bu değil miydi; bakınız, el ilanında -Bu toplantıya katıl, arkadaşını da getir- diyorsunuz, şimdi de bundan şikayet ediyorsunuz» demesi üzerine, iki DiSK kurucusu alı al, moru mor Villayeti terkettiler.

Derhal TİP İl Merkezi'nde bir toplantı yapıldı ve durum gözden geçirildi... DiSK'çiler öylesine bir şaşkınlık içerisindeydiler ki, daima gizlemeye çalıştıkları bir gerçeğin bir kez daha ortaya çıkabileceğini düşünmeden bazı teşebbüslere giriştiler...

İlk teklifi DiSK Genel Başkanı Kemal Türkler yaptı; «Cumhurbaşkanı'na telgraf çekelim... sanki konuşmamıza engel olmuş gibi bir tavır takınalım!» dedi. TİP'liler bu teklifi ilgi çekici buldular. TİP Genel Yönetim Kurulu üyesi Cemal Kural, «bu suretle bizden bahsedilmesini de sağlarız» dedi, «bunu yapalım...» ve derhal telgraf metinleri hazırlandı. DiSK'lilerin olsun, TİP yöneticilerinin olsun, o anda unuttukları, hatırladıklarında da, «yahu nasıl atladık; basiretimiz bağlandı...» dedikleri olay, işte o anda oldu: DiSK'çiler ve TİP'liler kendilerini ele verdiler: DiSK'in TİP tarafından kurdurulduğunu ortaya koyan şu telgrafları çektiler:

«Sayın Cevdet Sunay

Cumhurbaşkanı ANKARA

Bu gün İzmir'de Konfederasyonumuz yöneticilerinin konuşmak üzere davet edildikleri bir kapalı salon toplantısı, Anayasa dışı kuvvetlerin faşist tertiplerine maruz kaldı. Türk İşçisinin kanını akıtmak için girişilen hazırlıklar üyelerimizin kardeşi kar-

deşe vurdurmak, emekçileri bir birine kırdırmamak anlayış ve kararı ile önlenebildi.

Kongreler, konferanslar, konserler, tiyatrolar, toplantılar basılmakta, Anayasa fiilen işlemez hale getirilmek istenmektedir.

Yurdun her köşesine dalga dalga yayılmak istidadını gösteren bu kanunsuz gidiş demokratik düzeni ve Anayasa güvenliğini altındaki haklarımızı tehdit etmektedir.

Anayasamızın tastamam ve eksiksiz uygulanması için başta TBMM, Hükümet ve Siyasi partiler olmak üzere bütün sorumlu organların uyarılması ve gerekli tedbirlerin alınması yolunda yüksek ilgilerinizi rica eder, saygılarımızı sunarız.

**DİSK Genel Başkanı
Kemal Türkler»**

«Sayın Ferruh Bozbeyli

Anayasaya karşı girişilmiş saldırılar şiddetini artırarak devam ediyor. Bu gün de DİSK'in İzmir toplantısı kara kuvvetler tarafından basıldı. Parlamento düzen tehlikesindedir. Sorumlu Hükümetin Meclisce uyarılmasını ve demokrasimizin korunması için gereken titizliğin gösterilmesini saygılarımla dilerim.

Cemal Kırıl

**TİP. Genel Yönetim Kurulu
Üyesi»**

İŞÇİLERE LÂYİK GÖRÜLEN SIFAT

İzmir'de DİSK'çilerin dağıttıkları el ilanlarına uyararak, neler anlatacaklarını dinlemek isteyen, dinlemek istedikleri için de Al-sancak'taki Demirspor Lokaline giden işçilere lâayık görülen sıfatlar şuydu:

«anayasa dışı kuvvetler . »

«kara kuvvetler...»

«kara zihniyetli kaba kuvvetler...»

TİP de, DİSK de, işçileri böyle adlandırıyorlardı.

Telgraflarla TİP, DİSK'e sahip çıkıyor, meydana getirdiği, Türk işçilerini bölmek, parçalamak amacıyla yaşatmağa çalıştığı DİSK'e «aman bir şey olmasın!» diyordu.

H. Tunç, Sağlık Bakanını göreve çağırıyor

Sağlık Bakanı Vedat Âli Özkan'ın hastahanelere yaptığı tef-tişler ve bu tef-tişlerle ilgili ola-rak verdiği demeçler hakkında Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç şunları söylemiştir:

«Türk halkı en tabii hakkı olan sağlık hizmetlerinden yararlanma imkânına bugüne kadar kavuşmamıştır. Devlet başta gelen görevlerinden olan, yurttaşın tıbbi bakımının sağlanmasını, sosyal şartlarımıza uygun bir sağlık politikasının bir türlü belirlenmemiş olmasından dolayı yerine ge-tirememektedir.

Büyük ümitlerle uygulama ala-nına konmuş sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi beklenileni vermemiş, halkımız tıbbi bakım mahrumiyetinden kurtarılamamıştır.

Sayın Sağlık Bakanı tef-tişlerin de gördüğü aksaklıkları acı bir dille kamuoyuna duyuruyor. Gö-nül isterdi ki, gezdiği hasta-hanelerde, sağlık personeli ile de konuşsun ve onlara hiç olmazsa kaç para aldıklarını ve günde kaç saat çalıştırdıklarını sorsun. Ve hastahanelerden şikâyetlerini a-çıklarken, bu işçileri en ağır şart-larda çalıştıranları, bu işçilerin haklarının korunması için yargı organlarının verdiği kararları uy-gulamayanları da aynı ağır dille kınasın.

Sayın Özkan bu işi yapmadığı-na göre, gerekli açıklamaları biz yapalım. Sağlık personeli ayda 220 lira ile ve günde 12 saat çalıştırılmaktadır. Bütün yasalara ol-duğu gibi, yurttaşın en tabii hak-kı olan insanca çalışma ve insan-ca yaşama haklarına da aykırı ola-n bu durumun düzeltilmesi, sağlık işlerinde çalışan işçilerin de diğer işçiler gibi günde 8 sa-at çalışmalarının sağlanması yo-lunda adli organların verdikleri kararlar vardır. Anayasamızın,

mahkeme kararlarının uygulan-masının geciktirilemeyeceği yolun-daki sarıh emrine rağmen, Sağlık Bakanlığı yargı organlarının bu kararlarını uygulamakta ısrar et-miştir. Bugüne kadar işbaşına ge-len her Bakan bu kararların uy-gulanacağını belirtmiş, fakat bi-linmez hangi kuvvetlerin etkisi-le, kararlar hâlâ uygulama alanına konulamamıştır.

Sağlık Bakanı Vedat Âli Özkan her fırsatta hukuk devleti anlayışından bahseden bir Hükümetin üyesi olarak, ilk önce, yargı organlarının kararlarının uygulanmasını sağlamalıdır.

Sağlık hizmetlerinin iyi yürü-mesi isteniyorsa, Sağlık Bakan-lığı önce kendi bünyesinde çalış-tırdığı işçilerin insanca yaşama imkânlarına kavuşturulmasını ön-gören kararlara saygı duymalıdır.

Yoksa, jet tef-tişlerle ne sağlık hizmetlerini düzenlemeye ne de problemleri halletmeye imkân bulunamayacak, bu tef-tişler bir gösteriş olmaktan ileri gidemeyecektir.

Kendisine «Jet Bakan» ismi takılan Sayın Vedat Âli Özkan'ı Ankara'da bekleyen ve jet sürat-ıyla yapılması gereken işler var-dır.

Bu arada ikide birde ortaya a-tılan ve uygulama imkânı olma-yan bir görüntüye de kısaca değin-mek isterim. İşçilerin ödediği pa-ralarla kurulmuş, Sosyal Sigorta-lar hastahanelerini Sağlık Bakan-lığı gasbetmek istemektedir. Sağ-lık Bakanlığı bu suretle kendi hastahanelerinin, Bakan tarafın-dan da kabul edilen derbederliğini Sosyal Sigortalar hastahanele-rine sırayet ettirmek istemek-te-dir.

İşçi parasıyla kurulan bu has-tahanelerin, Sağlık Bakanlığına devrine hiç kimsenin gücü yet-meyecektir.»

Şeker - İş ve Genel-İş

Sendikalarının bildirileri

Şeker-İş Sendikası geçtiği-miz ayın sonlarında bir bil-diri yayınlayarak «memleket büt-tünlüğünü parçalayıcı, devlet hü-kümet nizamını zorlayıcı ve Türk demokrasisini zedeleyici hukuk düzeni harici her türlü düşüniş ve hareketlerin karşısında» olduğunu ve Türk sendikacılığına zarar getirecek ikinci kuruluşları tasvip etmediğini açıklamıştır.

Şeker-İş'in bildirisi aynen şö-yedir:

«Demokratik nizamın vazgeçil-mez bir unsuru ve Atatürk ilkele-rinin tavizsiz bir koruyucusu o-lan sendikamız, fikir çatışmala-rından ve her türlü istismardan doğan günün olaylarını inceleye-rek aşağıdaki hususların Türk Ulusuna duyurulmasını şerefli bir vazife saymıştır:

Yönetim kurulumuz, memle-ket bütünlüğünü parçalayıcı, dev-let hükümet nizamını zorlayıcı ve Türk demokrasisini zedeleyici hukuk düzeni harici her türlü düşüniş ve hareketlerin karşısındadır. Bu sebeptendir ki, dâvaların milli müesseseler dışında sokak-lara dökülmesini, milli menfaat-lerin her türlü şekilde istismarı-mı asla tasvip etmemektedir.

Yönetim kurulumuz iktisadi kalkınma çabası içinde bulunan memleketimizde kısır ve ideolo-jik gelişmelerin son bulmasını ve her türlü anarşist hareketler kar-şısında hükümeti Anayasa niza-mını zorlayıcı tedbir almağa da-vet eder.

Yönetim kurulumuz Türk sen-dikacılığının bugünkü durumun-
nun çıkarıcı çevreler tarafından istismarını hiç bir suretle tasvip etmemekte ve Türk sendikacıları-nı milli menfaatlere her zaman-
kinden fazla ciddiyetle eğilmeğe çağırır.

Yönetim kurulumuz, sendika-ların Türk-İş 6. Genel Kurulunda alınan Partilerüstü prensibe ka-yıtsız ve şartsız uymalarını da ha-tırlatmayı tabii bir hak sayar.

Yönetim Kurulumuz Atatürk milliyetçiliği ile Anayasamızda belirtilen ilkeler içersinde Türk-İş 6. Genel Kurul toplantısında a-lınan kararları tatbik ettiğine i-nandığı Türk-İş'le beraber oldu-ğunu, bu görüşler haricinde ku-rulmuş ve kurulmak istenen Türk sendikacılığına zarar vereceğini kabul ettiği ikinci kuruluşları as-la tasvip etmeyeceğini bildirmesi ni tarihi ve şerefli bir vazife say-maktadır.»

GENEL-İŞ'İN BİLDİRİSİ

Nisan ayı ortalarında top-lanan Türkiye Genel Hiz-metler İşçileri Sendikası (GE-NEL-İŞ) Temsilciler Meclisi, ül-kenin ve sendikacılığımızın çeşit-li sorunları üzerindeki genel gö-rüşlerini kamu oyuna duyurmak amacı ile bir bildiri yayınlamış-tır. Bildiride özetle şöyle denil-mektedir:

«1 — Genel-İş Sendikası, po-litik yönetim şekillerinden demok-ratik yönetim tarzının insan hay-siyeti ile bağdaşan tek rejim oldu-ğunu kabul eder. Toplum içinde geçimini emeği karşılığı sağlıyan-ların ortak çıkarlarını savunmak amacı ile sendikalar çatısı altın-da toplaşanların ancak demokra-tik düzen içinde gerçekleşeceği-ne inanır.

2 — Genel-İş sendikası, toplu mun fertlerini insanca yaşamının düzeyine getiren demokratik dü-zeni yörüngesinden saptıracak aş-ırısı sağ ve aşırısı sol akımların kesinlikle karşısındadır.

3 — Genel-İş sendikası, Türki-yenin batı uygarlığının ulaştığı

seviyeye ekonomik sorunlarını çözümleyerek erişeceğine inanır.

4 — Genel-İş sendikası, çalışan insanların ekonomik durumları-nın geniş oranda sendikalar ve toplu sözleşme düzeni içinde ge-liştirileceğine inanır. Bu konuda çok önemli bir adım milli bir as-gari ücret politikası ile gerçekle-şirilebilecektir.

5 — Genel-İş sendikası, Türk -İş ile olan iyi münasebetlerini devam ettirmek kararındadır.

İKİ MİLLETVEKİLİNİN GENSORU TEKLİFİ

Avrupa'da çalışan işçilerimizin problemleri ve yurda dönüşleri konusunda hükümetin gereken tedbirleri almadığı konusunda Çankırı milletvekili Mehmet Ali Arsan ile Giresun milletvekili Ali Cüceoğlu, Anayasa'nın 89 üncü maddesi gereğince hükümet hak-kında gensoru açılmasını istemiş-lerdir.

Arsan ve Cüceoğlu, Millet Mec-lisi başkanlığına sundukları gen-soru önergesinin gerekçesinde, işçilerimizin eğitimleri ve sosyal sorunları gözönüne alınmadan Haberler — 12

kütleler halinde yabancı ülkelere gönderilmesinin çeşitli problemler doğurduğu ileri sürülmekte «işçiler gönderilirken dönüşleri-nin de bir plâna bağlanmamış ol-ması kayde değer bir plansızlık örneğidir» denilmektedir.

Gerekçede daha sonra, Avrupa-nın otomasyon sistemine geçici ve 1967'de Avrupa'da ve dolayı-sıyla Almanya'da başlayan ekono-mik kriz yüzünden yabancı işçi-lerin iş garantilerinin tehdit edil-diği ve bu tehdide genellikle Türk işçilerinin hedef olduğu kaydedil-mekte «Bu durumun işçi gönder-diğimiz ülkelerle yaptığımız an-laşmaların çürük olduğunu orta-ya koyduğu» ileri sürülmektedir.

TÜMTİS Sendikası Bursa Şubesinin 24 Nisan'da Bursa Santral Garaj'da uyguladığı grev olaylarla başlamıştır. Garaja sokulmayan otobüslerin şoförleri ile sendikacılar arasında kavgalar çıkmış, bu arada bir otobüs şoförü vasıtasıyla sendikacıların üzerine sürerek iki kişiyi yaralamıştır. Resimde olaydan sonra sendikacılar iki sendikacıyı ezen şoförü otobüsten indirmeğe çalışırken görülüyor.

TÜMTİS Bursa'da grev yapıyor

TÜMTİS sendikası Bursa Şubesinin 24 Nisan'da Emekli Sandığına ait Santral Garajda grevi büyük olaylara sebep olmuş, Bursa Valisinin garaja sokulmayan araçların içeri girmelemini emretmesi üzerine iki sendikacı otobüs altında kalarak yaralanmıştır.

Sabaha karşı başlayan grev sebebiyle polis, Santral Garaj önünde tertibat alarak, grev gözcülerinin içeriye taşıt sokmamaları yüzünden yazıhane sahipleri ile sendikacılar arasında çıkan tartışmalara engel olmak istemiş, ancak, Bursa Valisinin taşıtların sendikacıları dinlemeyip içeri girebileceklerini söylemesinden sonra meydana gelen olayları önleyememiştir.

Ankara'dan Bursa'ya gelmekte olan bir otobüs, grev gözcülerinin ihtarına ve sendikacıların yolu kapamalarına rağmen, son süratle içeri girmek isterken iki sendikacı ağır şekilde yaralanmış, bunun üzerine bir anda kavgalar başlamıştır. Sendikacılar, Valinin bu tutumunu Başbakanlığa aksettirmişler, Emniyet Müdürü de yazıhane sahipleri olarak üçüncü şahısları mahkemeye vermiştir.

25 Nisan'da 7'si sendikacı olmak üzere 18 kişi mahkemeye verilmiş, bu arada otobüsün grev gözcüleri ve sendika yöneticilerinin üzerine kasten süren otobüs şoförü ile onu bu işe teşvik eden yazıhane sahibi de adliye sevk edilmiştir.

Mahkeme, 30 kadar tanık din-

lemiş ve soruşturma için duruşmayı 4 Mayıs'a bırakmıştır.

Yazıhane sahipleri olaylardan bir gün sonra topluca Vali Celalettin Ünseliye giderek Santral Garaj ikinci müdürünü «İstenmeyen adam» ilan ettiklerini bildirmişlerdir.

Grev devam etmekte olup, otobüs ve diğer vasıtalar garaja girememekte ve Santral garajı karşısındaki bir arsaya park etmektedirler.

Grevcilere ilk yövmeileri 30 Nisan'da verilmiştir.

İZMİR'DE TOREYİS'İN GREVİ DESTEKLENİYOR

İzmir'de 40 sendikacı Nisan ayı başlarında yaptıkları bir toplantıda Toreyis sendikasının Büyük Efes otelinde yapacağı grevi sonuna kadar destekleme kararını almıştır.

Petrol-İş Başkanı Ziya Hepbir'in başkanlığında sendikacıların yaptıkları toplantı bir saat devam etmiş ve Aydın'da 12 sendika başkanının, Büyük Efes oteli müdür lüğüne anlaşma yoluna gidilmesi aksi takdirde otel için bir kampanyaya girişeceklerini belirten telgraf çekilmiştir.

TEZ-BÜRO-İŞ'İN ADANA GREVİ DURDURULDU

Tez-Büro-İş sendikasının Adana Sosyal Sigortalar Kurumunda uygulayacağı, grev, Kurum Genel Müdürlüğünün Adana İş Mahkemesine yaptığı müracaat üzerine mahkeme tarafından durdurulmuştur.

Tez-Büro-İş sendikası Adana Şubesi başkanı Edip Filazi, mahkemenin durdurma kararına itiraz ettiklerini ve dosyanın yeniden tetkike alındığını söylemiştir.

AKHİSAR BELEDİYESİNDE GREV KARARI

Genel-İş sendikası ile Akhisar Belediyesi arasındaki toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde ücret anlaşmazlığı konusunda çıkan anlaş-

Olaylar

mazlık Hakem kuruluna getirilmiş, ancak belediye hakem kurulunun da kararını kabul etmediğinden sendika greve gideceğini bildirmiştir.

Grev günü daha sonra açıklanacaktır.

GENEL—İŞ İSKENDERUN BELEDİYESİNDE GREVE GİDİYOR

Genel-İş sendikası ile İskenderun belediyesi arasında bir süredir devam etmekte olan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri olumlu bir sonuca bağlanmamış ve sendika yöneticileri greve gitme kararı almıştır.

33 fırında çalışan 200 işçinin katılacağı grev tarihi ayrıca ilân edilecektir.

KİLİS BELEDİYESİNDE GREV KARARI

Genel-İş sendikası, toplu sözleşme görüşmelerinde sendikanın taleplerini kabul etmeyen Belediye'de 10 Mayıs'ta greve gidileceğini açıklamıştır.

Kilis belediyesinde çalışan 400 işçi için talep edilen çeşitli sosyal haklar karşılığı 400 bin liranı bulmaktadır.

MARAŞ'TA BELEDİYE 10 FIRINA EL KONDU

Maraş'ta 7.5 kuruşluk zam taleplerinin kabul edilmemesi üzerine faaliyetlerini durduran 21 fırından 10'una belediye tarafından el konmuştur.

450 gram ekmeği 50 kuruşa satan bakkallar 2.5 kuruşluk satış payının az olduğunu ileri sürerek fırıncılardan 7.5 kuruş istemişler ve başka türlü satış yapamayacaklarını bildirmişlerdir. Fırıncılar bu talebi ancak ekmeğe zam yapılarak karşılayacaklarını ifade ederek belediyeye başvurularına rağmen reddedildiğinden fırınlar işyerlerini kapamışlardır.

Bu karar üzerine belediye 10 firma el koyarak başgösteren ekmeğin sıkıntısını önlemiştir.

1966 Kasım ayında gerçekleri ortaya koyan yazımızın kupürü

Sosyal Sigortalardan alınacak 30 milyon lira için

Danıştay yürütmenin durdurulması kararını verdi

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) tarafından, 775 sayılı gecekond Kanununa göre, gecekond hizmetlerinin yürütülebilmesi için Sosyal Sigortalar Kurumundan alınacak 30.000.000 lira'nın Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçe si ile Başbakanlık ve İmar ve İskân Bakanlığı aleyhine açılmış bulunan dâva, Konfederasyon lehine sonuçlanmak üzeredir.

Danıştay'a açılan dâva, Dava Daireleri Kuruluna intikâl ettirilerek tarafların ilk savunmalarından sonra yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir. Dâva safhahatında Türk-İş

in taraf olamayacağı konusu ileri sürülmüş ise de bu itirazı yerinde görmiyerek reddetmiş ve bu suretle Türk-İş'in taraf olma niteliği kabul edilmiştir. Şu anda Danıştay'ın esas hakkındaki kararı beklenmektedir.

775 sayılı kanuna göre, Bakanlar kurulu kararı ile Sosyal Sigortalar Kurumunun fonlarından 30.000.000 lira ile gecekonduların ıslahı işine katılması istenmiştir. Ancak Sosyal Sigortalar Kurumunun, bu konuya katılması Sigorta kanunlarının esas gayesinden uzak bulunmasından başka Anayasamızın hükümlerine göre de aykırı düşmektedir. Sos-

yal Sigortalar Kurumu, işçilerin çalışma ve yaşama şartlarından doğan çeşitli risklere karşı korunmaları gayesiyle kurulmuş olup geliri de işçilere işverenlerden alınan primlerdir. Böyle bir fonun, doğrudan doğruya işçilere harcanması gerekirken, keyfi bir kararla gayesinden uzak bir şekilde kullanılması karşısında Türk-İş, işçiler adına Danıştay'a dâva açarak, kararın iptalini ve yüzbinlerce işçinin güç durumunda kalmaması için de dâva sonuna kadar yürütülmenin durdurulmasını istemiştir.

Danıştay'ın yürütülmenin durdurulması hakkında vermiş olduğu karar, dâvanın Türk-İş lehine geliştiğini göstermektedir.

PORSELEN İTHALİNİN DURDURULMASI İSTENDİ

Porselen ithali veya ithalatın tamamen durdurulması konusunda son zamanlarda ileri sürülen çeşitli fikir ve iddiaları cevaplandırmak üzere, porselen sanayii işverenleri ile Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar ve Çimse-İş sendikası yöneticileri Nisan ayının ortalarında ortaklaşa düzenledikleri basm toplantısında, 36 milyon lira yatırımla 1963 yılından itibaren fabrikanın yıllık üretiminin 3200 ton olduğu açıklanmıştır.

700 işçinin çalıştığı fabrikada bütün üretimin yerli ham madde ile yapıldığı, halen elde 7 milyon liralık stok bulunduğu ve Türkiye'nin ihtiyacını karşılayabilecek kapasitede olduğu belirtilmiş ve ihraç imkanlarının aranmakta olduğu da kaydedilmiştir.

İlgililer, bu şartlar altında ne maksatla olursa olsun yapılacak porselen ithalatının döviz kaybindan başka bir şey sağlamayacağını belirtmişlerdir.

TÜRK-İŞ MAYIS 1967

HALİL TUNÇ'UN KARADENİZ GEZİSİ...

HALİL TUNÇ

Nisan ayı içinde Samsun, Trabzon, Rize ve çevresinde gezi yapan Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, işçilerle yaptığı temaslarda çeşitli işçi sorunları hakkında bilgi vermiş, Türk-İş'in çalışmalarını belirtmiş ve işçilerin so rularına cevaplar vermiştir.

İşçiler özellikle, Temel Hak ve Hürriyetler kanunu tasarısı hakkında Türk-İş'in tutumunu sormuşlar ve bu tasarının sendika özgürlüğünü baltalayıcı hükümleri olup olmadığını ve bu konuda ne gibi hazırlıklar yapıldığını öğrenmek istemişlerdir.

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, tasarının sendika özgürlüğü ile olan ilişkilerinin incelenmekte olduğunu söylemiş, gerek tasarısı, gerekse her hangi bir şekilde bu özgürlüğün özüne dokunulmak istendiği takdirde Türk işçi hareketinin buna bugüne kadar gösterdiği tepkilerden çok farklı olarak karşı koyacağını, işçinin sosyal hak ve güvenliği prensibine karşı girişilecek hareketlere asla müsamaha edilmeyeceğini ifade etmiştir.

Beş gün devam eden gezi olumlu bir hava içinde geçmiştir.

GRAMAFON PLAK ŞİRKETİ LOKAVT KARARINI KALDIRDI

Petrol-İş Sendikasının toplu sözleşme tekliflerini reddederek lokavt kararı alan İstanbul'da kurulu «Gramafon Plak Şirketi» Nisan ayı ortalarında nihayet anlaşmaya yanaşmış ve sendikanın tekliflerini kabul ederek 47 gün sonra lokavt kararını kaldırmıştır.

Fabrika'da çalışan 50 işçiye dört yövmiye ve yüzde 25 zam elde edilmiştir. İşçiler 18 Nisan'dan itibaren işbaşı yapmışlardır.

ADANA'DA BİR İŞÇİ ÖLDÜ

Nisan ayı başında Adana Bosa fabrikasında meydana gelen iş kazasında bir işçi ölmüş, bir işçi de ağır şekilde yaralanmıştır.

Hacı Bekir Doğan adındaki işçi, fabrikanın basımhane kısmında yeni getirilen bir makineyi çalıştırmak isterken makinenin silindirleri arasına sıkışarak feci şekilde ölmüş, bu sırada kendisine yardım etmek isteyen Yalçın Güneş adındaki arkadaşı da ağır surette yaralanmıştır.

TARSUS'TA 9 İŞÇİ ZEHİRLENDİ

Tarsus'a bağlı Karabucak Orman bölgesinde çalışmakta olan 9 işçi zehirlenerek koma halinde hastahaneye kaldırılmıştır. İşçilerin neden zehirlendikleri tespit edilememiştir.

İş Kanunu kabul edildi

İş Kanunu tasarısının Millet Meclisinde görüşülmesi geçtiğimiz ay içinde sonuçlanmış ve tasarısı kabul edilmiş ve Senato'ya gönderilmiştir.

112 maddelik kanun tasarısının görüşülmesi sırasında söz alan milletvekilleri kanunun iş hayatımızda yapacağı etkiler üzerinde konuşmuşlardır.

HASAN TÜRKAY'IN KONUŞMASI

Bu arada tümü üzerinde bir konuşma yapan A. P. Ankara Milletvekili Hasan Türkay, «İki milyon işçiyi içine alan kanunun en iyi şekilde çıkması için büyük gayret sarfedilmiştir» demiş ve özetle şu konuşmayı yapmıştır:

«Kanunun getirdiği bir çok yenilikler vardır. Bir defa iş hayatımızla ilgili ayrı ayrı kanunlar bir araya toplanmıştır. 13 ncü madde ile kıdem tazminatına yenilikler getirilmiş 16 ncü madde ile de keyfi hareketler önlenmiştir. 33 ncü maddedeki asgari ücret tespit komisyonu çok yerindedir. 75 nci madde ile işyerlerinin kapatılmasında sendikalar söz sahibi yapılmıştır. Vefakâr işçilere ne versek azdır. Ancak memleket şartlarına göre daha fazla vermeğe imkân yoktur. Müzakereler sırasında mükerreren bizim işverenlerden yana olduğumuzu söylediler; biz ne işverenden, ne de işçiden, biz gerçeklerden yanayız. Türk işçisi kararını verecektir. Kanunun Türk işçisine ve Türk işverenine hayırlı olmasını dilerim.»

KAYA ÖZDEMİROĞLU'NUN KONUŞMASI

Daha sonra bir konuşma yapan İstanbul Milletvekili ve Komisyon sözcüsü Kaya Özdemiroğlu şu konuşmayı yapmıştır:

Hasan TÜRKAY

«Müzakeresi tamamlanan kanunda bir çok yenilikler getirilmiştir. Birinci madde ile fikir ve beden işçisi ayrımı kaldırılmış, 5 inci maddeye göre 3 ten az işçi çalıştıran yerler tüzüklere bırakılmış 14 ncü madde ile kıdem tazminatının vefat halinde miras olarak bırakılması sağlanmış, 29 uncu maddede de yapım işlerinde işçi ücreti agrañtiye alınmıştır. Kanun çalışma hayatımıza yenilikler getirmiştir.»

İŞÇİ MİLLETVEKİLLERİNİN ORTAK BİLDİRİSİ

TİP Genel Sekreteri ve Ankara Milletvekili Rıza Kuas'ın, İş kanununu, işçiler aleyhine çıkarmaya çalıştıklarını iddia ettiği, A. P. li işçi milletvekilleri Hasan Türkay, Kaya Özdemiroğlu, Mus-

tafa Ertuğrul ve Enver Turgut, yaptıkları ortak bir açıklamada bu iddiayı reddetmişler, Rıza Kuas'ın görüşmeler sırasında 180 önerge vererek İş ve Deniz-İş kanunlarının zamanında çıkmasını önlemekle itham etmişlerdir.

Ortak açıklamada şöyle denilmektedir:

«İş kanunu, Deniz-İş kanunu gibi yüce Senato'nun iltifatına mazhar olarak aynen geçerse, değerli basın huzurunda da yapacağımız açıklamalarla kimin gerçekten milletin menfaati ile birlikte işçiden yana olduğunu büyük milletimiz görecektir. Kurdukları Disk adlı teşekkül ile işçileri bölme ve TİP paraleline çekme çabasında olan bu sözde sendikacı-lara verilecek cevap şimdilik kısa ca yüce Mecliste yaptığımız hizmetin hesabını her yerde şerefle vermeğe hazır olduğumuz şeklinde olacaktır.»

İSVEÇLE ANLAŞMA

Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, İsveç ile yapılan «İşgücü anlaşması» konusunda verdiği demeçte, anlaşmayla halen İsveç'te çalışmakta bulunan 2000'den fazla Türk işçisinin her türlü haklarının teminat altında bulunduğunu, ayrıca anlaşmanın İsveç iş piyasasının ihtiyaç duyduğu durumda İsveç'e gönderilecek yeni Türk işçilerinin seçim, muayene, yetiştirilmeleri ve sevkleri ile ilgili hükümleri de kapsadığını açıklamıştır.

Ali Naili Erdem, şimdilik İsveç'e işçi gönderilmeyeceğini, İsveç'lilerin Türkiye'de henüz irtibat bürolarını kurmadıkları belirtilmiş ve şöyle demiştir: «Bu bürolar kurulduktan sonra, İsveç işverenlerinin işçi talepleri İş ve İşçi Bulma Kurumumuza aksettirilecek, Kurum da daha önce müracaat etmiş olan yurttaşlarımızdan sırası gelenleri davet ederek şartlara uygun kimse-leri seçecektir.»

T. Maden İşçileri Sendikaları Fed. kongresi yapıldı

Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu 4 üncü Genel Kurul toplantısı 12-15 Nisan günlerinde Sosyal Sigortalar Kurumu toplantı salonunda yapılmıştır.

227 delegenin katıldığı kongrede Türk-İş Genel Başkanı Seyfi Demirsoy, Genel Sekreter Halil Tunç, Mali Sekreter Ömer Ergün, Genel Sekreter Yardımcısı Ezgü, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Rafet Sezgin, Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan, Zonguldak Milletvekili Eski Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, Eski Köy İşleri Bakanı Sabit Osman Avcı, İşçi Milletvekilleri Hasan Türkay, Kaya Özdemiroğlu, Enver Turgut, Mustafa Ertuğrul ile Tek-sif Başkanı Şevket Yılmaz, Sos-

yal Sigortalar Müdürler Kurulu üyesi Ekrem Özkılıç ve Hasan Özgüneş, diğer sendika başkanları ve konuklar hazır bulunmuştur.

Federasyon Başkanı Kemal Özer yaptığı açış konuşmasında maden işçilerinin sorunlarına değinmiş, Federasyon çalışmala-

rını açıklamıştır.

«Dünya'da iş kazaları sonucu ölümün en çok olduğu ülke Türkiye ve Türkiye'de de iş kazaları sonucu en fazla ölümle karşılaşılacak işkolu bizim işkolumuzdur» diyen Kemal Özer, Türkiye'nin geri kalmış ülkeler arasında olduğunu, kalkınma çabamızın uzun vâdeli de olsa başarıya ulaşacağını belirtmiş ve Türk-İş'in partiler üstü politikasının benimsendiğini açıkladıktan sonra işçileri bir partinin oyuncakı haline getirmek isteyen davranışlara dikkati çekerek şöyle demiştir: «Hepinizin de yakından bildiği gibi, şu anda Türk-İş'e karşı kurulmuş ve sermayesini yalan, iftira ve demogojiye dayanan Disk adlı kuruluşun işçi hareketi arasına sızmasına müsaade etmiyeceğiz. Türk-İş'e bağlıyız.»

Federasyon Başkanının açış konuşmasından sonra kongre divanı seçimi yapılmış ve Başkanlığa Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, ikinci başkanlıklara Osman İpekçi, Ahmet Yavuz, Kâtipliklere de Mevlüt Fidan, Yaşar Özkara, Binali İşdemir getirilmiştir. Demirsoy kongre başkanı seçilmesinden ötürü delegelere teşekkür etmiş ve «kongremiz, maceracılar tam bir cevap teşkil edecek şe-

Kongre
divanı
saygı
duruşunda

Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu kongresinde Yönetim Kurulu delegeler tarafından yapılan tenkidleri dinlerken görülüyor.

Olaylar

kilde muhteşem bir topluluk arz ediyor Maceracılar bu kabil toplanmalarımızdan ders alacaklardır» demiştir.

TÜRKAY'IN KONUŞMASI

İlk olarak kongrede misafir olarak bulunan Ankara Milletvekili Hasan Türkay söz almış ve Meclis çalışmaları hakkında bilgi verdikten sonra maden işçilerinin yaş hadleri hakkında Millet Meclisine verilen kanun tasarısının yakında çıkacağını ve yeraltında çalışan maden işçilerinin emeklilik yaşının 50 ye indirilmesini öngördüğünü açıklamış, Türk Sendikacılığını parçalamak için girişilen teşebbüslerin gelişmesine imkân verilmiyeceğini ve Türk işçisinin birlik ve beraberlik içinde Türk-İş'in bünyesinde toplanacağını söylemiştir.

KAYA ÖZDEMİROĞLU KONUŞUYOR

Türkay'dan sonra konuşan İstanbul Milletvekili Kaya Özdemiroğlu işçi bütünlüğünü bozucu hareketlere temas etmiş, bir siyasî teşekkülün Malatya kongresinde alınan kararla kurulan işçi teşkilâtının, işçiyi istismar edici bir yolda yürüdüğünü ve Türkiye'yi bir anarşi pazarı haline getirdiğini söylemiş, Türk-İş'in partiler üstü politikasının desteklenmediğini izah ettikten sonra «Biz Atatürk yolunda, O'nun ülküsünde komünizmle mücadele edeceğiz» demiştir.

ECEVİT KONUŞUYOR

Daha sonra tezahüratla kürsüye gelen eski Çalışma Bakanı Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit, «Dünyanın en ağır ve en tehlikeli işini gören maden işçilerinin kongresinde bulunmaktan mutluluk duyuyorum. Genel Kurula sunulan raporu ilgi ile okudum. Bu rapor işçi meselelerinin genel yurt sorunları ile bağlantısını gören bir anlayış içinde hazırlanmış. Raporda biz politikacıların da öğreneceğimiz çok şeyler var. Böyle bir rapor hazırladıkları için değerli yöneticilerinizi kutlarım» diyerek konuşmasına baş-

Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu kongresinde delegeler...

lamış, işsizlik önlenmedikçe işçi ücretlerinin teminat altına alınması gerektiğini, geniş vatandaş topluluklarının en düşük ücretlerle çalışmaya hazır olarak beklerlerken işverenlerin işçi ücretlerini düşük tutmak için istismar etme yoluna gittiklerini, bu arada toprak reformunun işsizliği önleme çabalarının temelini teşkil ettiğini, toprak reformunun sosyal adalet ölçüsünden olduğu kadar tarımda verimi arttırmak ve işsizliği azaltmak bakımlarından da gerekli bulunduğunu söylemiş ve şöyle demiştir: «Toprak reformunun zarureti konusundaki düşünce ve uyarılarınıza bütün partilerin ve politikacıların kulak vereceklerini ve bu konuda bir görüş birliğine varacaklarını umarım. Özel kömür işletmeleri ile ilgili olarak da Federasyonunuz, Türk politikacılarını ve kamuoyunu uyarmaktadır. Raporunuzda da belirtildiği gibi, özel kömür işletmelerinden pek çoğu, ucuz ve kolay işletmecilik yoluna giderek kömürlerin kaymak tabakasını almakta ve asıl kömür kaynaklarının yanıp ziyan olmasına sebep olmaktadır. Federasyonunuz, bu duruma çare olarak bü-

tün kömür işletmelerinin devletleştirilmesini istiyor. Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu devletleştirmeyi bir doktrin açısından değil, memleket gerçekleri açısından ve insanî açıdan gerekli görüyor. Ben de bu görüşe aynı açıdan bakarak katılıyorum.»

Ecevit daha sonra halen Mecliste bulunan bir kanun tasarısına göre özel kömür işletmelerinin çıkarttıkları kömürü yılın en yüksek fiyatı üzerinden devletin satın alması, bu kömürü devletin taşınması da depolaması, parasını da peşin olarak özel maden işletmelerine ödemesini öngördüğünü, bu kanun çıkarsa özel kömür işletmelerinin Türkiye'deki madenlerin kaymağını alarak gelirini yakacaklarını ve millî serveti heba edeceklerini ve devletin sırtından kazanç temin edeceklerini söylemiş, Millet Meclisinin Federasyon raporundan sonra bu kanunu çıkarmaktan vazgeçeceğini umduğunu belirtmiştir.

Bülent Ecevit, Fuel Oil, iş güvenliği, 440 sayılı kanun ve verimi arttırıcı tedbirler konusunda da durmuş ve «Siz sendikacı arkadaşlarımız insanca bir yaşama

düzeninin kurulması yolunda bizlere, politikacılara ışık tutacaktır.» demiştir.

Ecevit'ten sonra DYF-İŞ Federasyonu Başkanı Şerafettin Akova söz almış, birlik ve beraberliği bozucu hareketlere işaret etmiş asgari ücret konusuna değinerek Çalışma Bakanının asgari ücret sorununu önemle ele almasını istemiştir.

T. K. İ. Genel Müdür Yardımcısı Ahmet Demiryüce'nin, Mecliste bulunan ve özel kömür işletmelerinin istihsal ettikleri maddeleri devlete satışını öngören kanun tasarısının mutlaka çıkarılmasını destekler yöndeki konuşmasından sonra Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, delegelerin sürekli alkışları arasında kürsüye gelerek konuşmasını yapmıştır.

ÇALIŞMA BAKANININ KONUŞMASI

Federasyonun raporunda «Türkiyenin geri kalmış ülkeler arasında olduğu hakkındaki görüşe katılmadığını» belirterek konuşmasına başlayan Ali Naili Erdem, «Bugün sermaye sahiplerine bir kin, bir işbirar doğmasını isteyenler Türkiyenin menfaatlerini düşünenler değildir» demiş ve konuşmasına şöyle devam etmiştir :

«Sayın Federasyon Başkanı ile aynı kanaatte değiliz. Türkiye'yi literatüründeki tanımı içinde geri kalmış ülkeler arasında mülataa etmeğe imkân yoktur. Türkiye bugün çok büyük mesafeler katetmiş bir memleket. Batının ünlü ekonomistleri bile memleketimizi gelişmiş ülkeler seviyesine çıkma yolunda görmektedirler. Fukaralığımız vardır, fakat fukaralığımız hiç bir zaman demogoji yapılacak, büyütülecek şekilde değildir. Ama bir takım sapık düşünceliler bunu istismar konusu yapmak istemektedirler. Fakat cemiyetimiz buna hiç bir zaman imkân vermiyecektir.» Çalışma Bakanı daha sonra işçi sorunları ile ilgili yapılan çalışmaları açıklamış ve «Henüz bütün meselelerimizi halletmiş du-

rumda değiliz, ancak meysus olacak bir durum yoktur. Bizi ür-küten gizli işsizlikten çok açık işsizliktir. Açık işsizler 1,5 milyondur. Bir de ölü mesvimler dikkate alınırsa 7-8 milyon arasında seyreder. Bu rakamlar 1962 programının verdiği rakamlardır. Birinci beş yıllık plânda işsizliğin 1,5 milyondan 900 bine inmesi öngörülmüştür. Fakat 1967 yılında olmamıza rağmen bu rakam 1 milyon 400 bin olarak karşımızdadır. İşsizliği giderelim demek kolay, işsizliği gidermek için yeni yatırımlar yapmak lâzımdır, bu yoldayız.» demiştir.

Tarım politikasına da değinen Çalışma Bakanı, Türkiye'de 10 küsür milyon insanın tarım kesiminde çalıştığını ve kalkınmanın ancak sanayi kesimine akım olması ile sağlanabileceğini, hükümetin bu konunun gerçekleşmesi için yatırımlara giriştiğini belirtmiş ve yapılacak şeyin doktrin değil, aksiyoner olunması gerektiğini söylemiş, toprak reformu konusunda da şöyle demiştir:

«Bizim toprak reformu anlayışımız değişiktir. Biz tarımsal reform diyoruz. Toprak reformu yapacaksınız ama, gübre, ziraî ilaçlama, pazarlama meselelerini de bunun yanında halletmiyecek, yal mız dağıtım ile meseleyi halledeceksin. Hayır toprak dağıtımı yanında bu problemleri halletmedikçe yapacağınız reform hiç bir mana ifade etmez. Toprak dağılımında ölçsüzlük yok mu, var, ama hangi ülkede yoktur. Hükümet olarak görüşümüz, toprak reformu yerine tarımsal reformdur.»

Madenlerin devletleştirilmesi konusunda Federasyon raporunda belirtilen kısma da temas eden Çalışma Bakanı, bu görüşe tam olarak katılmadığını, asgari ücretler konusunun henüz halledilmeyen kısımları olduğunu, 1966 yılında asgari ücret nisbetinin 9,36 bugün ise 13,26 ya çıktığını İş Kanunu yürürlüğe girdikten sonra asgari ücret felsefesinin ortaya geleceğini belirtmiş, sendikaların partilerüstü politika takip etmeleri gerektiğini ve Türk-

İş'in bu yoldaki çalışmalarının olumlu karşılandığını açıkladıktan sonra, «Bugün Türkiyede kavga-sı yapılan şey, sendika, federasyon ve birliklerin muayyen bir siyasi teşekkülün damgasını taşıma görüşüdür.» demiş ve buna asla izin verilmemesi gerektiğini öne sürmüştür.

Bakan konuşmasını, maden ocaklarında yaşayanların hayatlarının temint altına alınması için yapılan çalışmaları izah ederek bitirmiştir.

ÇALIŞMA RAPORU

Çalışma Bakanının konuşmasından sonra çalışma raporu üzerinde görüşmelere geçilmiştir, 18 bölüme ayrılan raporda özellikle sosyal ve ekonomik görüş, kalkınma plânında madencilik, madenlerin devletleştirilmesi, asgari ücretler ve Türk-İş'le ilişkiler konusu üzerinde durulmuştur.

Sosyal ve ekonomik meselelerde rapor, Türkiyenin sosyal yönden olsun, ekonomik yönden olsun geri kalmış bir ülke olduğunu belirtmekte ve şöyle demektedir:

«Son yıllarda uygulanmasına başlanılan plânlı kalkınma döneminde de üzülmek gerek ki, lüzumlu tedbirlerin alınmaması yüzünden kalkınma yolunda olumlu diye nitelendirilebilecek bir sonuç alınmamıştır. Toprak ve tarım reformu konularının bir an önce ele alınması gerektiğinde de temas edildikten sonra maden sanayimiz için kalkınma plânında belirtilen tedbirlerin bir çoğunun gerçekleşmediği ve buna paralel olarak yatırımların tahminlerin altında kaldığı işaret edilmiş ve ana ilkeler açıklanmıştır.

Madenlerin devletleştirilmesi konusunda rapor, Federasyon olarak yapılan çalışmaları belirttikten sonra «T. Maden İşçileri Federasyonu, her türlü doktriner görüşten uzak, temelinde yurt sevgisinin yattığı bir çıkış noktasından hareketle, madenlerimizin devlet eliyle işletilmesi gerektiği inancını sonuna kadar muhafaza edecektir.» demektedir.

Türk-İş'le ilişkiler konusunda şöyle denilmektedir: «Türk-İş'e hücum edenlerin hedef olarak al-
dıkları prensip (Partilerüstü po-
litika) dır. Halbuki, Türk işçi ha-
reketi gücünü bugün kabul ettire-
bilmişse, bunda başlıca âmil bu
partilerüstü politikadır. Bugün
Türkiyede hangi kuruluşa bakar-
sanız bakınız, eğer partililik ya-
pılıyorsa mutlaka bölünmüştür.
Türk-İş, partilerüstü politikası
sayesinde ise sapsağlam ayakta-
dır.»

Çalışma raporunun görüşülme-
si iki gün devam etmiş ve delege-
ler kendi görüşlerini açıklamış-
lardır.

KOMİSYON RAPORLARININ GÖRÜŞÜLMESİ

Üçüncü gün çalışmalarında ise
komisyon raporlarının okunması
ve görüşülmesi ile geçmiş, bu a-
rada öğle üzerine kongreye ge-
len Çalışma Bakanı Ali Naili Er-
dem ikinci defa söz alarak, ilk
günkü konuşmasında belirttiği
madenlerin devletleştirilmesi ve
toprak reformuna taraftar olma-
dığı fikrini yeniden savunmuş, hü-
kümet tarafından yapılan zamların
vergi olarak kabul edilmesi
gerektiğini, hükümeti devraldık-
ları gün İktisadî Devlet Teşekkül-
lerinin milyonları aşan borç altın
da bulunduğunu ve bu borçları
ödemek mecburiyeti karşısında
zam yaptıklarını, tasarruf bono-
larının kaldırılacağını, asgari üc-
retin hükümet tarafından bir
prensibe bağlandığını söylemiş,
daha sonra konuşan Devlet Baka-
nı Sadık Tekin Müftüoğlu da
zamlar konusunda açıklamalarda
bulunmuştur.

Kongrenin son günün-
de tüzük tadil komisyonu ile
malî raporun çalışmaları yapılmış
daha sonra Kemal Özer ten-
kidlere ayrı ayrı cevaplar ver-
miş ve seçimlere geçilmiştir.

Yapılan seçimler sonunda, İcra
Kuruluna Genel Başkan Kemal
Özer, Genel Başkan Yardımcısı
Mehmet Şahin, Genel Sekreter
Mustafa Orha, Mali Genel Sekre-
ter Hamdi Nuhoglu, Teşkilâtçı
Sekreter Hakkı Çoşar getirilmiş-
tir.

Enerji-İş Kongresinde Tes-İş'e katılma kararı alınırken

Şeker-İş Turhal kongresi yapıldı

Şeker-İş sendikası Turhal
kongresi Nisan ayının son
larında yapılmış, kongrede hazır
bulunan Türk-İş Başkanı Seyfi
Demirsoy «Türk-İş her zamankin
den daha kuvvetlidir, partilerüs-
tü politikasını devam ettirecek-
tir» demiştir.

İki bine yakın işçinin takip et-
tiği kongrede Türk-İş Başkanı
Seyfi Demirsoy'dan başka, İstan-
bul Milletvekili ve Metal-İş Fe-
derasyonu Başkanı Kaya Özde-
miroğlu, İstanbul milletvekili Ay-
dın Yalçın, Tokat Milletvekili
Osman Hacıbaloglu, Şeker-İş A-
raştırma müdür ve uzmanları ile
diğer sendika başkanları da bu-
lunmuşlardır.

Türk-İş Başkanı Seyfi Demir-
soy kongrede bir konuşma yapı-
rak işçi sorunları üzerinde dur-
muş ve son günlerde Türk-İş'e
cephe alan bazı kuruluşların tu-
tumlarını yermiş, özetle şunları
söylemiştir:

«Türk-İş her zamankinden da-
ha kuvvetlidir. Partiler üstü po-
litikasını devam ettirecektir ve
bunda azimlidir. Türk-İş'in kar-
şısına kurulacak her türlü teşki-
latın neticesi bir maceradan baş-
ka bir şey olmayacaktır.»

Enerji-İş Tes-İş Federasyonuna katıldı

İstanbul İETT idaresinde çalış-
san 4000 elektrik ve gaz işçisinin
üye bulunduğu Enerji-İş Sendi-
kası kongresi geçtiğimiz ayın or-
talarında İstanbulda yapılmış ve
TES—İŞ Federasyonuna katılma
kararı alınmıştır. Türk-İş Başka-
nı Seyfi Demirsoy, Genel Sekre-
ter Yardımcısı Salahaddin Erkap,
Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem,
federasyon ve sendika yöneticile-
ri ile kalabalık bir üye toplulu-
ğunun hazır bulunduğu kongrede
Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem
bir konuşma yapmış ve Türk işçi-
sinin demokratik nizam içinde ya-
şama mücadelesi yapmayı ken-
dine gaye edindiğini belirtmiş,
Türkiye'de sendikal çalışmaların
20 yıl evvel başladığını, bu konu-
da 20 yılda alınan mesafenin ba-
tının 100 yılda katettiği mesafe-
den fazla olduğunu kaydetmiştir.

Çalışma Bakanı işsizlik konu-
suna da değinmiş ve Türkiye'de
bugün 1 milyon 400 bin işsiz bu-
lunduğunu açıklamıştır.

Yapılan seçimlerde Sendika
Başkanlığına Hilmi Gürbüz Genel
Sekreterliğe Fuat Alan, Mali Sek-
reterliğe de İbrahim Dikerman ge-
tirilmiştir.

TÜRK-İŞ Sendikacılık Koleji 5 inci dönem mezunlarını verdi

Sendikacılık Koleji diploma töreninde bulunan Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Genel Sekreter Yardımcıları Ethem Ezgü ve Sâlahaddin Erkap...

lu da olsa ona ikramda bulunun. Sendikalar daima çocuk gibi bakılmağa muhtaçtır. Sendikalarını zı siyasî hastalıklardan koruyun. Sözleşme görüşmelerinde son sözü söylemeyeğe gayret edin. Burada öğrendiklerinizle yetinmeyin. okuyun. Hepinize hayatta başarılar dilerim.»

Demirsoy'dan sonra konuşan Prof. Dr. Turhan Esener konuşmuş ve sendikacı olarak yetişmenin zorluklarından bahsederek, «İlim insanın kendi kendisini yetiştirmesidir. İktisadî sulh sizin takındığınız tavra bağlıdır. Sendikacı olarak yetişmek çok zordur» demiştir.

Son olarak öğrenciler adına Zafer Boyer söz almış ve teşekkür ettikten sonra diplomalar dağıtılmıştır.

Türk-İş Sendikacılık Koleji 5 inci dönem mezunları 11 Nisan günü Kolej binasında yapılan bir törenle diplomalarını almışlardır.

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Genel Sekreter Halil Tunç, Mali Sekreter Ömer Ergün, Genel Sekreter yardımcıları Ethem Ezgü ve Sâlahaddin Erkap, Teksif Başkanı Şevket Yılmaz, Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu Başkanı Kemal Özer, Prof. Dr. Turhan Esener, Amerikalı uzman Mr. Manson ile Sendika başkan ve yöneticileri ve davetlilerin hazır bulunduğu törende ilk konuşmayı Kolej Müdür Vekili Muzaffer Sıranç yapmış ve çalışmalar hakkında bilgi verdikten sonra, «Bu dönemde öğrenmek için gösterilen çaba takdirle anılmağa değer niteliktedir. Esasen bütün gaye, öğrenmek için çaba göstermeği öğrenmek değil midir? Gerek

imtihanlar gerekse dersler insanı hayata hazırlar. Hayat mücadelelerinde işverenler hocalar kadar cömert olmadıkları için gerçek mücadele bundan sonra başlayacaktır» demiş. daha sonra Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy söz alarak şunları söylemiştir:

«3 aylık 5 inci dönem eğitim devrimiz bitiyor. Çalışmalarını İcra Kurulu olarak uzağtan takip ettik. büyük başarı sağladınız hepinizi tebrik ederim.

Sendikacılıkta bir takım bilgiler lâzımdır. Bunun yanında ciddi olmak da lâzımdır. Ciddi olunuz ki herkes size itimad etsin. Yapamayacağınız bir şeyi asla vaad etmeyin. Vaadlerinizi yapmadığınız zaman yalancı damgasını yemiş olursunuz.

Davranışlarınız ve yaşayışınız hiç bir zaman işçiden farklı olmasın, üyelerinizle irtibatı asla kesmeyin. İşçiye iyi davranın, tulum-

Türk-İş Sendikacılık Koleji mezunları, törende bulunan davetlilerle bir arada.

Dünyanın neresinde olursa olsun, ekonomilerin bütün ağırlığı işçilerin sırtına yüklenmiştir... Gene bütün ülkeler işçilerine daha iyi yaşama imkânı sağlamak için çaba sarfederler. Çeşitli ülkelerde işçi ve ailesinin yaşayışları daima ilgi çekici bir konu olmuştur. Bu sayıda bir İngiliz işçi ailesinin yaşayışını sunuyoruz. Ray Willis adlı işçi İngiltere'nin milyonlarca işçisinden laalettaym bir tanesidir. Gelecek sayımızda bir Alman işçi ailesini, daha sonra da bir Türk işçi ailesini sunacağız. «Üç ülkeden üç işçi ailesi» serimizi ilgi çekici bulacağınızı umuyoruz.

Ailede herkes çalışıyor yarınından endişe eden yok

Willis'ler evlerinde. Baba Willis, spor-toto doldururken Pat annesine diktği entarinin provasını yapıyor. Arkada ailenin ortanca kızı Janet görülüyor.

Ray Willis, karısı Olive ve kızları Pat, Janet, Tracey İngiltere'de Birmingham şehrinin kenar semtlerinden birinde yaşamaktadırlar. Ray, «Austin» otomobil fabrikasında işçi lik yapmakta, haftada 670 lira almaktadır. Sendikasına candan bağlı bir insan olan Ray için «Austin otomobil fabrikasında çalışan işçiler aldıkları parayı fazlasıyla çıkarmaktadır; daha yüksek ücrete, daha iyi çalışma şartlarına ve sosyal güvenliğe hakkı vardır...»

Ray, Olive ile 18 yaşında iken evlenmiş... O zamanlar aynı fabrikada çıracmış. Evliliklerini eziç, yıpratıcı günler hakim olmuş.. Parasızlık, evsizlik, çocuk...

Ailenin ortanca kızı Janet, yıllar yılı, kendisinin doğumundan yor:

çok önceki yılları dinlemiş olmanın endişesi içinde şöyle söylüyor:

Ray Willis ile karısı Olive, üyesi oldukları kulübün danslı partilerine sık sık giderler. Ray Willis için «geceler, eğlenmeye mahsustur, çalışmığa değil...» Ray, «ülserim müsaade etse dahi üç - beş kuruş için fazla mesaiye ka-

mam; hayata 10 kere gelecek değilim ya, insan biraz da hayatın tadını çıkarmalı, makinadan farklı olduğunu bilmeli...» demektedir. Resimde, Ray ile karısı Olive, Kulübün danslı partisinde eğlenirken.

«...okulu seviyorum sevmesine... ama para da kazanmak istiyorum! 18, 19'uma gelince evlenmeyi düşünüyorum. Bunun için bol bol para biriktirmem lâzım. Annemle babam gibi hiçbirşeyim yok iken evlenmek istemem...»

Gerçekten de öyle.. Ray ile Olive evlendiklerinde üstlerindeki elbiselerinden başka tek bir şeyleri yokmuş... Janet doğana kadar Ray'in annesiyle birlikte oturmuşlar. İkinci çocukları aileye «uğur» getirmiş, Devlete ait 4 milyon 800 bin daireden birisine yerleşmişler. O gün, bu gün iki ya-

tak odalı, küçük bahçeli, tuğla evlerinde yaşıyorlar.

MASRAF KUTUSU

Ray ile Olive'in evlerindeki «en kıymetli eşya» yıllardır, her hafta sonunda açılan ve açıldığı kadar süratle de boşalan çok gözlü tahta bir kutu-

Pat, ailenin büyük kızı, Tracey ise en küçüğü... Pat haftada 180 lira kazanıyor, bunun 70 lirasını ev'e veriyor... 22 yaşına gelince evlenmeyi düşünen Pat için, «çalışmak evliliğe mani değil... «Çalışıp, kocama yardım edeceğim...» diyor. Resimde Pat (so'da) Tracey ile.

Ve ailenin ortanca kızı Janet. Janet de hafta sonu çalışarak ayda 84 lira 40 kuruş kazanıyor.

dur.. Bu kutuya haftalık masraflar konur... ev kirası, elektrik, gaz, televizyon kirası... Ray'ler ev kirası olarak haftada 70 lira ödemektedirler. Bunu elektrik ve havagazı masrafı izliyor: 30 lira... sigorta 20, şamaşır makinasının taksidi 30, yiyecek parası 170, televizyon kirası 15, giyim 30 lir teker teker gözlere yerleştirilir bu paralar. Janet'in okul masrafı ile Ray'in sigara parası ve cep harçlığı da ayrılır.

Willis'ler pahalı olmamakla beraber temiz giyinirler. Gıdalarına dikkat ederler. Evlerinin önündeki küçük bahçe de bu konuda aile bütçesine yardımcı olmaktadır.

«Ayağımızı yorgana göre uzatmağa mecburuz... açılmamağa mecburuz...» Willis'lerde yıllardır, değişmeyen, değiştirilemeyen prensip budur...

HAFTALIK PROGRAM...

Willis'lerde yıllardır, yılların getirdiği alışkanlıklar yapılır...

Her yıl bir hafta deniz kenarına gidilir, yüzerek, güneşlenerek, 51 haftanın yorgunluğu çıkarılmağa uğraşılır. Akşamları kulüp ama genellikle evdeler.

Willisler «dinlenme saatlerine» büyük önem veriyorlar. Ray, «ülserim müsaade etse bile üç-beş kuruş için geceleri çalışman diyor ve şöyle ekliyor:

— Bari onların tadını çıkar-sak!...

Ray'lerin haftalık programı şöyle:

Pazartesi gecesi tüm aile televizyon seyrediyorlar...

Salı gecesi klüpte «bingo» oynuyorlar.

Çarşambaları Ray'e ait, Perşembe geceleri, «Klube laflamaya gideriz...» diyorlar, bir iki kadeh de içerlermiş.

İşyerine gidip gelirken geçen süreler günlük kanunî çalışma süresi içindedir

Yargıtay kararı

«İşyerinde lojman mevcut olmadıgı takdirde işyerine giderken ve dönerken yolda geçen süreler, günlük kanunî çalışma süresi içindedir.

Yarg. 9. H. D., E. 1614, K. 1716, 25.2.1965»

Dava, uzakta bulunan işyerine işçilerin birlikte götürülüp getirilmesi sırasında yolda geçen sürelerin iş süresinden sayılması ve karşılığının % 50 zammı ile birlikte ödetilmesi istediğinden ibarettir.

Davalı, olayda İş Kanununun 40. maddesinin şartlarının gerçekleşmediğini ileri sürerek davanın reddini istemiştir.

Mahkeme, işyerinde işçilerin oturmasına elverişli lojman bulunmamasından ve esasen işin, işçilerin topluca götürüp getirilmesini gerektirecek nitelikte olmamasından dolayı davanı reddetmiştir.

Gerçekten davacı ile birlikte diğer işçiler işverenin sağladığı taşıt aracı ile 22 Km. uzak-

ta bulunan işyerine götürülüp getirilmektedirler. Bu durum karşısında davacının, İş Kanununun 40. maddesinin b bendine göre: İşyerine giderken ve işten dönerken yolda geçen sürenin iş süresinden sayılmasını istemesi doğrugöre işveren, İş Emniyeti Tüzüğü'nün 27. maddesinin sağladığı nitelikteki lojmanları ve diğer müstemilatı sağladığı takdirde bu lojmanlarda oturmak istemeyen işçilerin yolda geçen sürelerinin iş süresinden sayılmasıyla yükümlü tutulamaz.

Mahallinde yapılan tesbit ve bilirkişi raporuna göre; davalı işverenin, iki boş lojmanı vardır. Bu lojmanların anılan tüzükte yazılı nitelikte olup olmadığı da belirtilmemiştir. O ahlde; davalının yolda geçen sürelerinin iş sürelerinden sayılmasına karar verilmelidir.

Mahkemenin bu yönleri göznöünde tutmaksızın ve yeterli olmayan bilirkişi raporuna ve işçilerin çeşitli yönlerden işyerine gelmekte olmaları gerekçesine dayanarak davanı reddetmiş olması yasaya aykırıdır.

SONUÇ : Temyiz olunn kararın gösterilen sebepten **BOZULMASINA.**

Toplu iş sözleşmesinin süresi ve yenilenmesi

275 sayılı kanunun 4. ncü maddesine göre toplu iş sözleşmesini, süre bakımından üç kısma ayırmak mümkündür.

1 Belirli süreli toplu iş sözleşmesi : Süresi belirli toplu iş sözleşmesi, bir yıldan az ve üç yıldan daha uzun süreli olamaz (mad. 4 f. 1, ikinci cümle). Kanunda asgari sürenin bir yıl olarak tesbiti, iş yerinde iyi işleyen bir iş düzeninin sağlanması ve taraflar arasındaki sulh ve sukûnun idamesi içindir. Keza azamî sürenin üç yıl olarak kabulü ile de, değişen hayat şartları karşısında, yeni sözleşmeler aktine imkân verilerek tarafların mağdur bir duruma düşmeleri önlenmiş olmaktadır.

2 Belirsiz süreli toplu iş sözleşmesi : Belirsiz süreli toplu iş sözleşmesi, isminden de anlaşılacağı üzere tarafların, sözleşmenin akdi asnasmda, süreyi tayin etmeden yaptıkları sözleşmelerdir .Ne varki, kanunda belirsiz süreli bir toplu iş sözleşmesinin, yürürlüğe girmesinden başlayarak bir yılın geçmesinden sonra hüküm ifade etmek üzere, üç ay önce bildirmek şartıyla feshedilebileceği belirtilerek, belirsiz süreli toplu iş sözleşmelerinde de temel süre bir yıl olarak kabul edilmiş bulunmaktadır. Bir yıllık sürenin esas alınması, belirli süreli toplu iş sözleşmesinde olduğu gibi, işyerinde iyi işleyen bir iş düzeninin sağlanabilmesi içindir.

3 Süresi işin mahiyetiyle belirli toplu iş sözleşmesi : Bu sözleşmeler, faaliyetleri bir yıldan az süreli işlerde uygulanmak üzere yapılan sözleşmelerdir. Kanunda sözleşmelerin asgarî süresi bir yıl olarak kabul edilmekle beraber ,mahiyeti icabı bir yıldan az sürecek işlerde işin sonuna kadar uygulanacak olan sözleşmelerin aktedilebileceği de öngörülmektedir. 275 sayılı kanunun 4. üncü maddesinin üçüncü fıkrasından çıkan mana, mahiyeti icabı bir yıldan az süren işlerde toplu iş sözleşmesinin, yürürlük süresinin bir yıldan az olabileceği fakat böyle bir sözleşmenin, işin bitiminden önce yürürlükten kaldırılamıyacağıdır. (Doç. Dr. S. Kemal Mimaroğlu, Türk Hukukunda Toplu İş Sözleşmesi, 1965. S. 148)

275 sayılı Kanunun 4 .ncü maddesinin ikinci fıkrası, «sürenin bitiminden bir ay önce

Yazan :

AV. ÜMİT TEOMAN

taraflardan biri sözleşmeyi feshettiğini bildirmezse, eski sözleşme kendiliğinden bir yıl süre ile yenilenmiş sayılır,» hükmünü muhtevirdir. Aynı şekilde maddenin dördüncü fıkrasında da, belirsiz süreli bir toplu iş sözleşmesi için feshi ihbar müddetinin üç ay olacağı zikredilmektedir. Şimdi burada üstünde durulacak problem şudur; Belirli veya belirsiz süreli bir toplu iş sözleşmesi yürürlükte iken taraf sendika işyerinde çoğunluğu ve dolayısıyla temsil kabiliyetini kaybetse, sözleşme süresi içersinde işçi çoğunluğunu kazanan sendika, taraf sendikanın sürenin bitiminden bir ay önce sözleşmeyi fesh ettiğini bildirmemesi halinde o işyerinde toplu iş sözleşmesi yapmak yetkisini kullanabilecek midir? Daha açık bir deyişle, işçi çoğunluğunu kaybeden taraf sendikanın, sözleşmenin süresinin bitiminden bir ay önce feshi ihbarda bulunmaması halinde, çoğunluğu kazanan sendika, çağırıda bulunsa dahi, toplu iş sözleşmesi kendiliğinden bir yıl daha yenilenmiş sayılabilir mi? İşte bu konu uygulamada büyük çapta problemlerin ortaya çıkmasına sebep teşkil etmektedir.

I — Toplu iş sözleşmesi düzeninin karakteristik vasfı, süresi sonuna kadar devamlılık arzemesindedir. 275 sayılı Yasanın 5 .nci maddesine göre, sözleşmenin tarafını teşkil eden işçi teşekkülünün sözleşme devamınca feshi veya infisahı ,o toplu iş sözleşmesinin infisahına sebep teşkil etmez. Keza taraf sendikanın sözleşme devamınca iş çoğunluğunu kaybetmesi halinde de netice aynıdır. Toplu iş sözleşmelerinin bu devamlılık niteliği onun akdi ve düzenleyici karakterinden doğmaktadır, (Bak. Prof.

Dr. Turhan Esener Türk-İş Mec. Nisan 1967. sa. 161). Aksi bir görüşün kabulü, sözleşmeden memnun olmayan işçilerin taraf sendikadan istifa ederek her an yeni bir sözleşme yapmak istemeleri sonucunu doğurur ki bu, toplu iş sözleşmesinin akdi ve düzenleyici karakterine aykırı bir davranış olacağı gibi, taraflar arasındaki sulh ve sükûnun bozulmasına da yol açar. Fakat sözleşmenin hitamında çoğunluğu kaybeden akit sendikanın, iş bu sözleşmeyi (feshi ihbarda bulunmayarak) devam ettirmek yetkisini kabule imkân yoktur. Zira 275 sayılı yasanın 4. nci maddesinde fesih hakkı açıkca «taraf» sendikaya tanınmıştır. Bu noktada izahı gereken husus taraf sendikadan ne anlaşılmaması lâzım geleceğidir. Başka bir deyimle, sözleşme devamınca çoğunluğu kaybeden akit sendika mı, yoksa bilâhare çoğunluğu kazanan işçi teşekkülü mü taraf olarak kabul edilecektir.

275 sayılı yasanın 1 ve 7. nci maddeleri bu husustaki tereddütleri ortadan kaldıracak açıklıktadır. Bir toplu iş sözleşmesinin tarafını teşkil eden işçi teşekkülünde öncelikle «toplu iş sözleşmesi ehliyetinin bulunması» gerekir. Prof. Esener, toplu iş sözleşmesi ehliyetini haiz olmayan kimseler tarafından yapılmış olan bir sözleşmenin, toplu iş sözleşmesi adını taşısa dahi, 275 sayılı Kanunun uygulama alanına girmeyeceği görüşündedir. Ancak, yalnız akit ehliyetini haiz olmak, toplu iş sözleşmesi yapabilmek için yeterli değildir. Ayrıca 275 sayılı Kanunun 1 ve 7. nci maddelerinde öngörülen ehliyet sahibi olmak lâzımdır.

Anılan 7. nci maddeye göre «bir işkolunda veya işyerinde çoğunluğu temsil eden işçi teşekkülü, o işkolunda veya işyerinde toplu iş sözleşmesi yapmağa yetkilidir. Görüleceği üzere geniş anlamda toplu iş sözleşmesi ehliyeti yetkiyi de kapsamaktadır. Kanunda yetki ve ehliyet konularında bir ayırım yapılmamıştır. Bu kısa izahattan da anlaşılacağı üzere toplu iş sözleşmesi, 275 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin 1 inci bendi gereğince, «...7. nci maddede gösterile işçi teşekkülleri ile işverenler arasında yapılan bir sözleşmedir. Kanun, sözleşmeyi yapmağa yetkili sendikada da çoğunluğa sahip olma şartını öncelikle aramaktadır.

Ayrıca 275 sayılı Kanunun 9. ncu maddesinde, işyerinde veya işkolunda çalışan işçileri en ziyade temsil kabiliyetine haiz bulunan işçi teşekkülünün, temsil ettiği işçiler adına işvereni veya işverenleri toplu sözleşmeye çağırabileceği ve toplu iş sözleşmesinde işçi tarafını temsil edeceği, 11 inci maddede ise çağrı yetkisi üzerine çıkacak yetki uyuşmazlıklarında (yetki uyuşmazlığı, yetki konusuna itiraz), ileri

sürülecek itirazın, çağırıda bulunan teşekkülün en çok temsil niteliğini (çoğunluğu) haiz bulunmadığı şeklinde olacağı, açıkça anlatılmaktadır. O kadar ki Yargıtay bir içtihatın da mücerret yetkisizlik itirazının dinlenmeyeceğine, itiraz eden teşekkülün işçi çoğunluğunu bünyesinde topladığını ve toplu iş sözleşmesi yapmağa kendisinin yetkili olduğunu iddia ve isbat etmesi gerektiğine karar vermiştir. (Yarg. 9 H. D, E. 5505, K. 22, 14.6.1966). Görülmektedir ki toplu iş sözleşmesinin tarafını teşkil edecek işçi teşekkülünün toplu iş sözleşmesi ehliyetine sahip ve en çok temsil niteliğini haiz sendika olması gerekmektedir. Çoğunluğu kaybeden akit sendikanın, sözleşme süresince taraf olarak kabulü, yukarıda açıklandığı üzere toplu iş sözleşmelerinin akdi ve devamlılık prensibinin tabii bir neticesidir. Fakat, sözleşmenin bitiminde o işyerinde başka bir işçi teşekkülünün çoğunluğu kazanması halinde, akit sendikanın taraf olma vasfının son bulacağına kabulü gerekmektedir. Aksi görüş bir kere sözleşmeyi imzlayan işçi teşekkülüne, o sözleşmeyi sonu gelmeyecek şekilde devam ettirme yetkisinin tanınması demektir ki, böyle bir düşünce hem kanuna hem de hukuk tekniğine aykırı düşer. Dördüncü maddeden anlaşılması gereken mana, sözleşmenin hitam tarihinden bir ay önce feshi ihbarda bulunacak işçi teşekkülünün, o işyerinde veya işkolunda çoğunluğa sahip sendika olacağıdır.

Nitekim 275 sayılı kanuna ait hükümet tasarılarındaki dördüncü madde, 3. nci ve 6. nci fıkraları metinden çıkarılarak, diğer hükümleri itibariyle aynen kabul edilmiştir. Millet Meclisi geçici Komisyonunca çıkarılan iki fıkra şunlardır: «Bu fıkra hükmüne göre sözleşmenin feshini bildirmeye, sözleşmenin bitiminden önceki geriye doğru üçüncü ay içinde o işyerinde en çok üyesi bulunan işçi sendikası yetkilidir.» (fıkra 3). «Bu fıkra hükmüne göre, feshin bildirilmesine o işyerinde en çok üyesi bulunan işçi sendikası yetkilidir» (fıkra 6). Bu iki fıkra «bir sözleşmeyi ancak onun akit tarafı feshedebilir» gerekçesiyle metinden çıkarılmıştır. (Millet Meclisi Geçici Komisyon Raporu s. 13). Görülmektedir ki kanunun müzakeresi sırasında hakim olan görüş, toplu iş sözleşmesinin akdi bir mahiyet taşıdığı şeklindedir. Acaba böyle bir görüşü kabule imkân var mıdır? Bu soruya müsbet cevap vermek mümkün değildir. Zira, toplu iş sözleşmesini bazı yönleriyle Türk Hukuku bakımından akid statüsü içersinde görmek ve onu tek bir hukukî kalıba sokabilecek bir anlaşma olarak tanımlamak mümkün değildir.

Klâsik manada akît, yalnız akde taraf teşkil etmiş kimseler arasında bir hukukî bağ doğurur ve akdin sonuçları üçüncü şahıslara etki yapmaz. Halbuki toplu iş sözleşmesi, sözleşmeye doğrudan doğruya taraf teşkil etmemiş olan kimseler yâni üçüncü şahıslar bakımından da hüküm ifade eder ve onları bağlar. (Sait Kemal Mimaroğlu. Türk Hukukunda Toplu İş Sözleşmesi s. 54). İşçi bakımından sözleşme, bir işçi federasyonu veya sendikası tarafından yapıldığı halde kendisini bağlamaktadır. O halde, akdî görüşten hareketle işçileri temsil kabiliyetine haiz bulunmayan bir sendikanın, işçiler yönünden büyük önem taşıyan bir konuda karar verme ve sözleşmeyi yenileme yetkisini kabule imkân yoktur.

II — Konumuzun bir diğer açıdan tetkiki de işçi çoğunluğunu bünyesinde toplamayan bir sendikaya sözleşmeyi yenileme yetkisinin tanınmasıyla, işçi haklarının ne ölçüde teminata kavuşturulabileceği meselesidir. Zira, işçi sendikalarının taraf teşkil ettiği toplu iş sözleşmeleri sayesinde ki işçiler, işveren karşısında kendilerini savunmakta ve değişen hayat şartları karşısında, haklarını dah iyi koruyan bir sözleşme yapma imkânına kavuşmuş olmaktadırlar. Gerçekten işçi, kendisini temsil eden sendika vasıtasıyla sözleşme hitamında, yeni bir toplu iş sözleşmesi ile kolektif müzakereler ve pazarlıkta bulunmakta ve işverenle hakları konusunda tartışmada bulunabilmektedir. Ayrıca toplu iş sözleşmesi ile, iş şartlarının daha istikrarlı bir hale gelmesi de sağlanmış olur. Şimdi bu kısa izahatın ışığı altında bir an için dahi olsa, işçileri temsil etmeyen bir sendikaya süresi sona eren sözleşmeyi yenileme yetkisinin tanınmasıyla işçilerin haklarının teminata kavuşturulmuş olacağı düşünülebilir mi? Mazisi üç seneye varan 275 sayılı kanun ile himayeye muhtaç olan işçiye sermaye ve işve-

ren karşısında daha kolaylıkla korunma imkânının tanındığı düşünülecek olunursa bu soruya müsbet cevap vermek mümkün değildir.

Konuyla ilgili uygulamada ileri sürülen bir diğer iddiada, 4. ncü maddede yenilemenin açıkça tasrih edilmediği ve kanunda boşluk bulunduğu şeklindedir. 275 sayılı kanunun 50. nci maddesi «bu kanunda hüküm olmayan hallerde Medenî Kanun ve Borçlar Kanunu ile hizmet akdini düzenleyen diğer kanunların hükümleri uygulanır» hükmünü muhtevirdir. O halde anılan 50. nci madde delâletiyle Medenî Kanunun 1ve 2. nci maddeleri gereğince çoğunluğu kazanan sendikanın, fesih ve toplu sözleşme yetkisini tanımak lâzımdır. Kaldı ki, bize göre bu konuda kanunda boşluk da mevcut değildir. Bütün mesele 4. ncü maddenin 2. nci fıkrasındaki yanıltıcı ifadeden doğmaktadır. Fakat bu fıkra belirli süreli sözleşmelerin azami süresini üç yıl olarak belirten hüküm ile birlikte mülâhaza edilince, ortada halli gereken bir problem kalmamakta ve üç yılın hitamında yeni sözleşmenin yapılmasına mani olunamayacağı açıkça ortaya çıkmaktadır. Keza belirsiz süreli bir toplu iş sözleşmesinde de çoğunluğu kazanan sendikaca bir yılın geçmesinden sonra hüküm ifade etmek üzere üç ay önce bildirmek şartı ile sözleşmenin feshedilip yeni bir toplu iş sözleşmesi yapılabileceğinin kabulü gerekir. Nitekim tatbikatta verilmiş olan mahkeme kararları da bu görüşümüzü teyit etmektedir. «Türkiye İş Bankası Anonim Şti. mensupları sendikası, Kanunun ruhuna ve kanun vazının maksadına uygun olarak ancak toplu iş sözleşmesinin hitamında mezkûr toplu iş sözleşmesi müddeti hitamında uzatılsa dahi artık hiçbir kayda tabi tutulmaksızın toplu iş sözleşmesi yapmağa yetkili bulunduğuna...» (İstanbul, 13. Asliye Hukuk Mah. E. 964/201, D. İş. K; 965/7, 20/3/1965.)

İşçiye Toplu İş Sözleşmesi ile sağlanan hakların devamı

Yargıtay kararı

«İŞÇİYE, TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ İLE SAĞLANAN HAKLAR, YENİ SÖZLEŞME İMZALANINCAYA KADAR HİZMET AKTİ HÜKMÜ OLARAK DEVAM EDER VE İŞVERENCE BU HAKLARIN GERİ ALINMASI MÜMKÜN DEĞİLDİR.

Yarg. 9 H. D., E. 966/12907, K. 967/979, 9/2/1967.»

GEREKÇE

Dâvacı avukatı müvekkilinin, dâvalı idarede çalışan işçilerden olduğunu, dâvalı idare ile Bursa ve Havalisi Tütün, Müskirat, Gıda ve Yardımcı İşçileri Sendikası arasında iki yıl süre ile aktedilen 1/4/1964 günlü toplu iş sözleşmesinden, 6/8/1965 gününden itibaren dayanışma aidatı vermek suretiyle taraf işçi sendikasının muvafakatiyle müvekkilinin de yararlandığını, ancak bu toplu iş sözleşmesinin süresinin bittiği 1/4/1966 tarihinde tarafların yeni bir toplu iş sözleşmesi yaptıklarını ve bu kere taraf işçi sendikasının muvafakat etmemesi üzerine, dâvalı idarenin de ücret indirimi yaparak müvekkilinin ücretini ilk toplu iş sözleşmesiyle elde edilmiş olan farklardan önceki seviyeye düşürdüğünü ve böylece eksik ödeme yaptığını ileri sürerek, Nisan 1966 ayı için ücretten eksik ödenen 154 lira ile ek ödemeden eksik verilen 65 lira ki toplam 219 liranın dâvalı idareye ödetilmesine ve bu suretle ileride gerçekleşecek eksik ödemeler sebebiyle

vaki muazaramın önlenmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme iddianın hukukî sebeplere dayanmadığı gerekçesiyle davanın REDDİNE karar vermiştir.

Gerçekten dâvacı, işverenle toplu iş sözleşmesi aktedilmiş olan Tütün, Müskirat, Gıda ve Yardımcıları Sendikasının üyesi değildir. Bununla beraber, dayanışma aidatı ödeyen dâvacı, sendikanın yazılı muvafakatı sebebiyle 30/4/1964 günü inikat eden toplu iş sözleşmesinin sağladığı haklardan istifade etmiştir. Sözü geçen sözleşme, bir yıl süreli olmakla beraber, 275 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin 5 nci fıkrası uyarınca yenisi yürürlüğe girinceye kadar hizmet akti hükmü olarak devam eder. Bu durumda, 30/4/1964 tarihli toplu iş sözleşmesinin, ikinci sözleşmenin yürürlüğe girdiği 1/7/1965 gününe kadar hizmet akti hükmü olarak devam etmiş olduğunu kabul bir zorunluk ifade eder. Öteyandan dâvacı, işçi sendikasının muvafakatiyle birinci toplu iş sözleşmesinin yürürlükte kaldığı sürece faydalanmıştır. 275 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin 4 ncü fıkrası, toplu iş sözleşmesinde aksi belirtilmedikçe, hizmet aktinin işçi lehindeki hükümlerinin muteber bulunduğu hakkında hukukî bir kural koymuştur. Bundan başka sendikanın yazılı muvafakatı sebebiyle dâvacı 30/4/1964 tarihli birinci toplu iş sözleşmesinin getirdiği haklardan faydalanmıştır. Şu hale göre, sözü geçen iş sözleşmesinin sağladığı imkânlar dâvacı için kazanılmış hak olarak kabul edilmek gerekir. O halde; mahkemece, dâvacı işçinin, birinci toplu iş sözleşmesiyle kazandığı hakların gözönünde tutulmamış olması, yukarıda açıklanan hukukî esasa aykırıdır.

S O N U Ç : Temyiz olunan kararın gösterilen sebeplerden **BOZULMASINA.**

Kanun dışı grevin unsurları

Yargıtay kararı

«1) Bir bankanın her şubesi kendi çalışma alanına giren işlemleri doğrudan doğruya yapmaya yetkili bulunduğu, merkez ve şubeler ayrı ayrı işyerleridir .

2) Bir banka şubesinde yapılan grev oylaması sonunda, bu şubedeki işçilerin çoğunluğu grevin uygulanmasına karar vermişse, o şubede grevin uygulanması yasa-ya aykırı değildir.

3) 275 sayılı Yasanın 23. maddesinde anılan kayıtlara uyulmadığı takdirde, yapılan grevin kanun dışı grev sayılması gerekir.

4) 275 sayılı Yasanın 23. maddesi uyarınca, işçi teşekkülü grev kararını yazı ile bildirmekle yükümlü olduğu halde bu madde de sözü edilmemiş olduğundan ayrıca grev tarihini bildirmek zorunda değildir.

5) 275 sayılı Yasa hükümleri uyarınca uygulanan grev kararının yasa dışı bulunduğu tesbiti istemi, iş mahkemelerinin görevi içinde olan bir tesbit davası niteliğindedir. Yarg. 9 H. D., E. 6840, K. 7266, 2/11/1964.»

Dava, şubelerle birlikte tek işyeri sayılması gereken bankanın bütün şubelerinde yapılan grev yoklaması sonunda; işçilerin salt çoğunluğu grevin uygulanmamasına karar verdiği ve Genel Müdürlükte yazılı ilân yapılmadığı halde bankanın Akhisar Şubesi ile Genel Müdürlükte uygulanan grevin kanun dışı grev olduğuna karar verilmesi isteğine ilişkindir.

Davalı vekili, görev yönünden davanın reddini istedikten sonra bankaya bağlı bulunan şubelerden herbirinin ayrı işyerleri olduğunu, grev yoklamasının her işyerinde ayrı ayrı yapıp he saplanması gerektiğini sendikanın ilân ile yükümlü bulunmadığını ileri sürerek davanın reddini istemiştir.

Mahkeme, davayı incelemeye kendisini görevli görerek şubelerden herbirinin ayrı işyeri sayılıp Akhisar oy hesabının da ona göre yapılması gerektiğinden Akhisar Şubesinde yapılan grev oylamasında çoğunluğun grevin uygulanması lehine oy verdiğinden ve sendikanın ilân ile yükümlü bulunmadığından söz ederek davanın reddine karar vermiştir.

1 — Davacı vekilinin temyiz itirazları incelenerek aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

a) İşyeri konusu: 274 ve 275 sayılı kanunlar işyerini tanımlamamıştır. Bundan çıkan anlam; Kanun koyucunun İş Kanunundaki tanımlamayı değiştirmeye, işyerine başka anlam vermeye lüzum ve zorunluk görmediğidir. Eğer böyle bir zorunluk duyulsa ve konuların niteliği de değişikliği gerektirse idi sözü edilen kanunlarda açıkça belirtilmesi gerekirdi. Nitekim «işveren» «işveren vekili» hakkında sendikacılığın niteliği yönünden görülen zorunluk üzerine İş Kanunundaki tanımlamalar bırakılarak 275 sayılı Kanunun 3. maddesinde bu kanun bakımından «işveren» ve «işveren vekilinin» tanımlanması yapılarak nitelikleri açıklanmıştır. O halde işyerine ilişkin iddia ve savunmaları, itirazları 3008 sayılı İş Kanunu hükümleri çevresi içinde inceleyip çözmek gerekmektedir. İş Kanununun 1. maddesinin son fıkrasında «işyeri» şöyle tanımlanmaktadır. (İşçinin, «1. fıkranın tarifi veçhile», işini görmekte olduğu yere işyeri denilir. İş sabit ve muayyen bir yerde yapılıyorsa o işin mahiyeti dolayısıyla bu yere bağlı bulunan diğer yerlerle, avlu, istirahat, çocuk emzirme, uyku, banyo, muayene ve bakım, bedenî veya meslekî terbiye yerleri gibi sair müstemilât dahi işyerinden sayılır).

Görülüyor ki işyeri ancak müstemilâtile bir bütündür. Diğer bir deyimle iktisaden bir bütün teşkil edecek nitelikte birbirini tamamlayıcı yer-

lerle birlikte o «işyeri» tek işyeridir. Fakat aralarında bu nitelikte bir bağ bulunmayan yerler ayrı ayrı işyerleridir. Bağımsız olarak yani diğer bir işyerine iş gereğince bağlı olmaksızın çalışan yer bir bağımsız işyeridir. Bankalarda, şubeler aynı işi görürler ve birbirleriyle ve merkezle aralarında işaret olunan anlamda bir bağ bulunmamaktadır. Her şube çalışma alanına giren işlemleri doğrudan doğruya yapmaya yetkili bulunduğundan merkez ve şubeler ayrı ayrı işyerleridir.

275 sayılı Kanunun grev oylaması kenar başlıklı 22. maddesinde bir grevin belli bir işyerinde uygulanabilmesi için oylamanın ne zaman ve ne şekilde yapılacağı bildirilerek oylamanın işyerinde yapılacağı ve grev oylamasında o işyerindeki işçilerin salt çoğunluğu grevin uygulanmasına karar verdiği takdirde; o işyerinde grevin uygulanamayacağı açıklanmıştır. Olayımızda da işçilerin çoğunluğu tarafından grevin uygulanmaması istenilen şubelerde grev uygulanmamış, oylamada grevin uygulanmasına salt çoğunlukla karar verilen bankanın yalnız Akhisar şubesinde ve bir de merkezde grev uygulanmış bulunmaktadır. Aynı bir işyeri niteliğinde bulunan Akhisar Şubesinde yapılan grev oylaması sonunda bu şubedeki işçilerin çoğunluğunun grevin uygulanmasına karar verdiklerinde ve bu işyerinde ilân yapıldığında taraflar arasında bir uyuşmazlık yoktur. O halde; bankanın Akhisar şubesinde, grevin uygulanmasında yasaya aykırı bir yön bulunmadığından, davacının hükmün bu kısmına yönelttiği temyiz itirazları yersizdir.

b) Genel Müdürlükte ilânın yapılmamış olması: Grev sosyal ve ekonomik yönlerden yurtda etkisi büyük ve derin olan önemli bir olaydır. Bu sebeptendir ki Yasakoyucu kamu düzeni düşüncesiyle grevin kanunen geçerli olmasını bir takım kayıt ve şartlara bağlamış, kanunî grevi kesin şekilde sınırlamıştır. 275 sayılı Kanunun 23. maddesi uyarınca uzlaşmaya varılamadığını gösteren tutanağı olan greve karar vermeye yetkili işçi teşekkülü, greve başvurma kararında ise, bu kararını tutanak tarihinden itibaren 6 iş günü içinde karşı tarafa, Bölge Çalışma Müdürlüğüne gerekirse Çalışma Bakanlığına yazılı olarak bildirmek ve grev kapsamına giren işyerlerinde uygun şekilde yazı ile ilân etmek zorundadır. Kamu düzeni düşüncesi ile konulan bu kayıtlardan birine uygun hareket edilmediği takdirde grevin uygulanması kanuna aykırı ve binaenaleyh grevin kanun dışı bir grev sayılması gerekir. Olayda, Genel Müdürlükte gereken ilânın yapıp yapılmadığı konusunda taraflar uyuşmazlık halindedir.

Ancak, davalı vekili ilânın yapıldığına ilişkin savunmasını 3. oturumda ileri sürmüş, davacı ve-

kili savunmanın genişletilmiş olduğunu bildirerek kabul etmemiştir. Mahkeme, iş mahkemelelerinde sözlü usulün uygulandığından ve bu usule bağlı yargılamalarda tarafların davanın her safhasında iddia ve delillerini ileri sürebileceklerinden söz ederek davacı vekilinin isteğini reddetmiştir. Mahkemenin bu görüşü sözlü usul hükümlerine aykırıdır. Ancak bu yanlışlama sonucu etkili bulunmadığından bozma sebebi sayılmamıştır.

Yukarıda bildirildiği gibi ilân grev kararının uygulanmasını geçerli kılacak şartlardan olup bu yönün mahkemece doğrudan doğruya araştırılıp incelenmesi gerekmektedir. Ancak davacı vekili ilânın yapılmaması sebebiyle genel müdürlükteki grevin kanun dışı olduğunu iddia ettiğine ve ilân keyfiyeti de grevin esaslı şartlarından bulunduğuna göre bu cihetin mahkemece doğrudan doğruya araştırılıp varılacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekir.

Mahkemenin bu esasları göz önünde tutmayarak işçi teşekkülünün ilânla yükümlü olmadığından vesairenden söz edip grevin genel müdürlükteki uygulanmasını kanuna uygun sayarak davanın bu yöne ilişkin kısmını da reddetmesi yasaya aykırıdır.

c) 275 sayılı Kanunun 23. maddesi uyarınca işçi teşekkülü ancak grev kararını yazı ile bildirmekle yükümlü olup anılan maddede grev tarihinin bildirileceğinden söz edilmiş bulunmadığından bu yöne ilişkin temyiz itirazı da yerinde değildir.

2 — Davalı vekilinin temyiz itirazlarına gelince:

a) Özelliği bulunan İş Hukukunun bir bölümünü teşkil eden 275 sayılı Kanun toplu sözleşme düzenlenmesi işlemi ile grev kararına ilişkin belirli hukukî çekişmezliklerin çözülmesi görevini iş mahkemelerine yüklemiştir. Sözü geçen kanunun ilgili maddeleriyle tümünden çıkan açık anlam budur. Dava 275 sayılı Kanun hükümleri uyarınca alınan ve uygulanan grev kararının kanun dışı bulunduğu tesbiti isteğine ilişkin bir tesbit davası niteliğinde olup görülmesi iş mahkemelerinin görevi içindedir. Davalı vekilinin bu yöne ilişkin temyiz itirazları dahi yerinde değildir.

b) Mahkemenin davayı kabul şekline göre davalı taraf için avukatlık ücreti takdir edilmemiş bulunması da yasaya aykırı ve hükmün bozulmasını gerektirir.

SONUÇ : Kararın yukarıda yazılı 1 ve 2 numaralardaki (b) bentlerinde gösterilen sebeplerden taraflar yararına BOZULMASINA,

Toplu sözleşme yapma yetkisi

Yargıtay kararı

«Hukukî yapısı konfederasyon niteliğinde olan bir işçi teşekkülünün, kullandığı ad (Ulaş-İş Federasyonu) ne olursa olsun toplu görüşme ve toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi yoktur. Yarg. 9 .H.D.E. 1624, K. 1712, 17/3/1964.»

Türkiye Deniz Taşımacılığı İşçi Sendikaları Federasyonunun (Ulaş-İş) Denizcilik Bankası ile Deniz Taşımacılığı İşkolunda, işkolu seviyesinde toplu iş sözleşmesi yapmak için çağırıda bulunması üzerine, Denizcilik Sendikası, 275 sayılı Yasanın 11. maddesinin 2. bendi uyarınca, adı geçen federasyonun çağırısı yetkisine karşı itiraz hakkını kullanmıştır. Denizcilik Sendikasının ileri sürdüğü itirazın en önemli hukukî gerekçesi, Ulaş-İş Federasyonunun, kuruluşu ve bünyesi bakımından bir federasyon olduğu ve bu sebeple toplu iş sözleşmesi yapmağa yetkili bulunmadığı noktasında toplanmıştır.

Gerçekten çalışma Bakanlığının 14.3.1964 günlü yazısında, Ulaş-İş Federasyonunun birçok sendikalarla birlikte Türkiye Denizcilik Sendikasını ve Gemi Kâtipleri ve Yardımcıları Sendikasını da içine aldığı belirtilmiştir. Halbuki gerek Türkiye Denizcilik Sendikası ve gerekse Gemi Kâtipleri ve Yardımcıları Sendikası, Türkiye çapında faaliyette bulunmayı hedef tutan ve işkolu esasına göre kurulmuş bulunan sendikalardır. 274 sayılı Yasanın 9. maddesinin c bendinde ise mevcut birlik federasyon ve Türkiye çapında faaliyette bulunmayı hedef tutmak şartıyla işkolu esasına göre kurulu sendikalardan en az ikisinin bir araya gelmesi ile bir konfederasyon kurulacağı yazılıdır. O halde kullandığı ad ne olursa olsun (Ulaş-İş) hukukî yapısı itibarıyla bir konfederasyon niteliğindedir.

Gerçi 274 sayılı Yasanın 14. maddesinin 1. bendinin 6. fıkrası, bu yasaya göre kurulan meslekî teşekküllerin toplu iş sözleşmesi yapabileceğini öngörmüştür. Ancak; sözü geçen yasadaki daha sonra yürürlüğe giren 275 sayılı Yasanın 7. maddesi, toplu görüşme ve toplu iş sözleşmesi yapmak üzere sendikalarla federasyonları yetkili kılmıştır. Bundan başka 275 sayılı Yasanın toplu görüşmeğe çağrı ve çağrı yetkisi üzerinde uyuşmazlık konularını kapsayan 9 ve 11. maddelerinde de hep sendikalarla

federasyonlardan söz edilmiş ve Konfederasyonlar, bu hukukî münasebetin tamamen dışında tutulmuştur. Bir kerre 275 sayılı Yasa daha sonra yürürlüğe girmiş olduğu için bundan önce kabul edilen kanunlarda yer alan aykırı hükümleri zımnen ortadan kaldırmıştır. Öte yandan 275 sayılı Yasanın 7,9 ve 11 maddelerindeki hükümler hem sınırlandırıcı ve hem de kamu düzeniyle ilgili kurallar olarak konulmuştur. O halde; konfederasyonların, toplu görüşme ve toplu iş sözleşmesi sisteminin tamamen dışında bırakıldığı yolundaki itiraz 275 sayılı Yasanın sınırlandırıcı ve kamu düzeniyle ilgili hükümleri karşısında hukukî bir değer ve nitelik taşımış olmak gerektir.

SONUÇ : Yukarıda açıklanan sebepler karşısında, 275 sayılı Yasanın 11. maddesinin son cümlesi gereğince Denizcilik Sendikası tarafından ileri sürülen itirazın kabulüne, Çalışma Bakanlığının itiraz konusu 25.2.1964 günlü ve 1066—1—4/2219 sayılı kararının kaldırılmasına kesin olarak ve oybirliği ile karar verildi.

SENDİKALAR KANUNU SENDİKALARIN MENKUL VE GAYRİMENKUL MALLARININ VERGİYE TABİ TUTULAMAMASI VERGİ TEMYİZ KOMİSYONU KARARI

«Sendikaların menkul ve gayrimenkul malları vergiye tâbi tutulamaz.

Temyiz 4. Daire, E. 965/3420, 30/9/1965.»

İhtilâf mevzuu 06 - DS - 810 plâka sayılı araç, Çimento, Seramik ve Toprak Sanayii işçileri sendikası adına kayıtlı olup, 197 sayılı motorlu kara taşıtları vergisi kanunundan sonra yürürlüğe giren 274 sayılı Sendikalar Kanununun 22/4 fıkrası ile özel bir istisna hükmü konulmuştur. Bu kanuna göre, kurulan teşekküllerin eğitim, Kütüphane ve Spor tesisleri ile, meslekî öğretileri ve toplantıları için lüzumlu menkul ve gayrimenkul malların vergiye tâbi tutulamayacağı kabul edilmiş olduğu ihtilâfsız bulunduğu göre, Komisyonca itirazlı vasıtanın menkul bir mal olarak kabulü suretiyle tarhiyatın terkinine karar verilmesinde bir isabetsizlik yoktur.

Bu sebeple gayri varit vergi dairesi temyizinin reddi ile, temyiz olunan 8/6/1965 gün ve 607 sayılı İtiraz Komisyonu kararının TASTİKİNE ittifakla karar verildi.

Ailenin en neşeli
ferdi Janet. A'a
bilmek, plâk dinle-
mek, bale kursları-
na devam etmek
başlıca meşgalesi...

Pat 22 yaşında evlenmeyi düşünüyor; şimdilik
tek endişesi, para biriktirememiş olması...
«Annem gibi hiçbir şeyim olmadan evlenmek
istemem, her imkânı kullanarak para biriktir-
meye çalışıyorum...» diyor. Resimde Pat bir
erkek arkadaşı ile otomobil gezintisinde.

Cuma geceleri ne yapılacağını
gene «evin masraf kutusu» tesbî't
ediyor.. Para kalmıyorsa, bir s'no-
maya veya tiyatroya gidiyor'ar.

Cumartesileri çarşıya alış-veri-
şe ya da bahk tutmaza gidiliyor,
geceleleri de kulübün danslı çavı
var. Dünya yerinden oynasa, Wil-
lisler Pazar gecelerini evde istira-
hat'la geçiriyorlar.

PARA BİRİKİR Mİ?

A raba ya da bir daire almak
için para biriktirmeyi de-
nemişler Willis'ler bir kaç
kere. Ne var ki, her seferinde, ai-
leden birinin hastalanması, biri-
keni silmiş süpürmüş... İlk önce
Olive hastalanmış. Sinir krizini,
kansızlık izlemiş ve biriken 1970
lira bir anda eriyip gitmiş...

Ray, «...bana göre hava hoş,»
diyor, «insanların çoğu hayatın
maddi yanına kıymet verir. Bu
benim için fazla kafa yoracak bir

şey değil. Her nasılsa tüm mali krizleri atlatmanın bir yolu bulunmuştur şu kadar yıllık hayatımızda; sağlık olsun. Allah kuvvet versin de, gerisi kolay.»

Emeklilik yaşında Ray Austin fabrikasından 44 bin 500 lira emeklilik ödeneği alacak, Prim ödediği diğer bir «özel emeklilik planı» da Ray'e 4200 lira sağlayacak. Ayrıca Devlet de haftada 180 lira 25 kuruş emeklilik maaşı bağlıyor.

«Yarınımız garanti altında diyebilir miyiz?» diye soruyor Ray.. «Bunca yıllık çalışmadan sonra Ama Allaha şükür, dün ile bugün arasında ne kadar büyük bir değişiklik var bir bilseniz...»

Sonra; sosyal güvenlikten yoksun olarak yıllar yılı haftada 105 liraya çalışan babasını ve «sendikacılık hareketi gelişmeden önce işçinin çektiklerini» bir bir hikâye ediyor... Ve şöyle son veriyor sözlerine:

Birmingham'ın dış mahallelerinden birinde oturan Willis'ler evlerinden daha geniş bir yere çıkmayı hiçbir zaman düşünmemişler. «Küçük de olsa evimizde mesuduz» diyorlar... Resimde Willis'ler Birmingham sokaklarında yürüyüş yaparlarken.

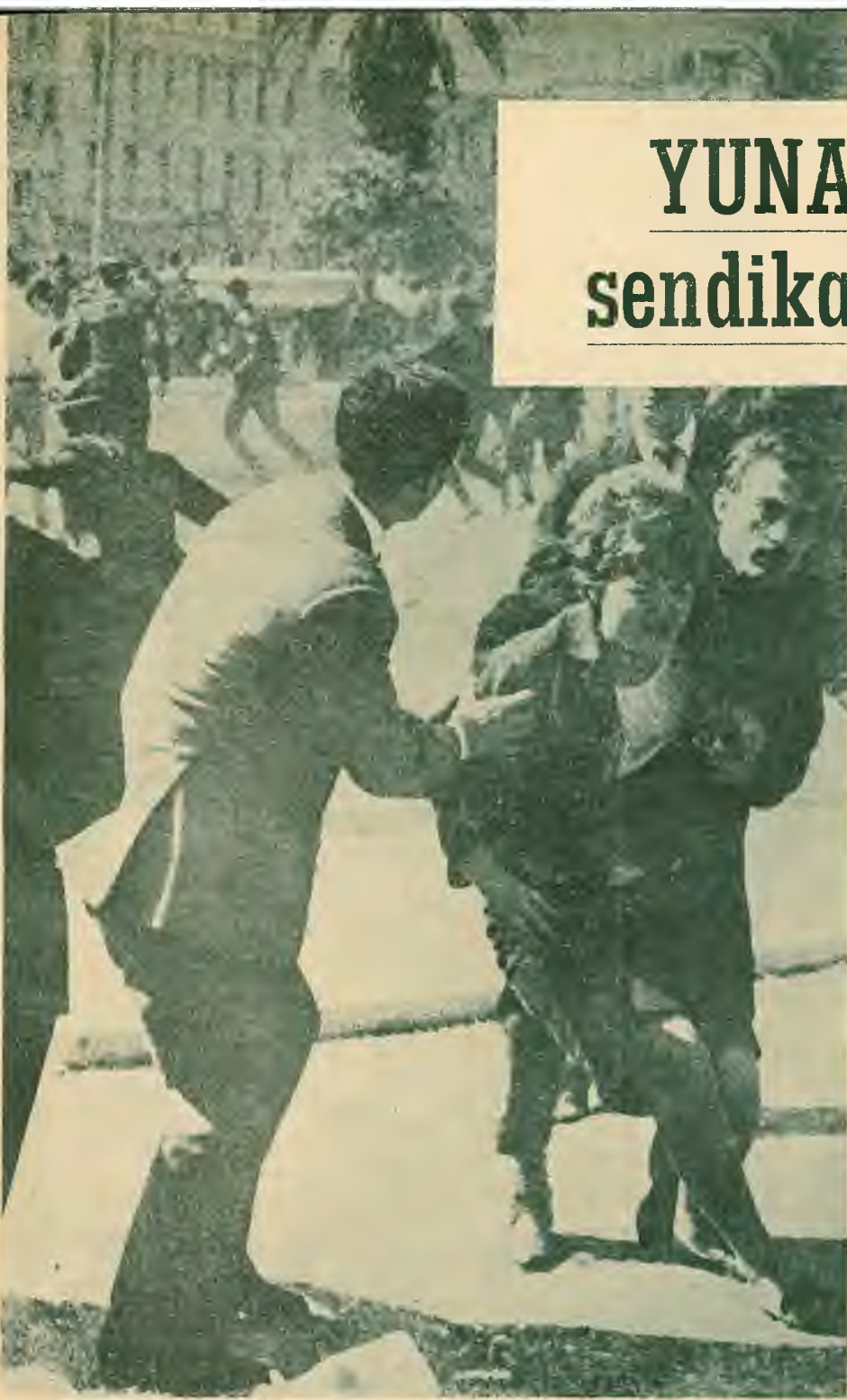
— Ama bilinmeli ki, bize verilen her kuruşun hakkını çıkarıyoruz... Alın terimizi akıtıyoruz. Daha işverenlerin bizler için yapacakları çok şeyler var...

GELECEK YAZI :
ALMAN İŞÇİ AİLESİ

Pat ailenin en dikkatli giyinen kızıdır. Kendi elbiselerini çok kere annesinin ve kız kardeşlerinin giyeceklerini dikmektedir. Willis'ler Pat'in dikişlerinin masrafları büyük ölçüde azalttığını ileri sürmektedirler. Resimde Pat ve annesi Olive alış-verişte.

YUNANİSTAN'DA sendikalar ihtilâle karşı koyamadı

Atina'da bir nümayiş

Yunanistan'da işçileri siyasî çıkarlara âlet etmek isteyen politikacıların davranışları ihtilâle kucak açmıştır.

İ ki yıldır çeşitli karışıklıklara, sağcılarla solcuların ve monarşi taraftarlarıyla aleyhtarlarının bitip tükenmek bilmeyen mücadelelerine sahne olan Yunanistan'da nihayet beklenen gerçekleşmiş, Ordu, Demokratik rejime son vermiştir.

Seçimlere bir ay kala iktidara el koyan Ordu'nun, Yunanistan için nasıl bir gelecek hazırlayacağını söylemek için vakit henüz erkendir. Ancak şimdiden kesinlikle söylenilebilecek olan, demokratik hak ve özgürlükleri ayaklar altına alan bu teşebbüsün teminatlı bir geleceğe sahip olamayacağıdır.

Demokratik rejime son veren askerî darbenin başarıya ulaşmasında, şüphesiz Yunan İşçi Hareketi'nin dayanışma içinde olmaması büyük rol oynamıştır. Yunan işçileri, 1920 yılında dikta te-

Yunanistan İhtilâlinde Kral Kostantin'in rolü gerçek yönü ile anlaşılamamıştır. Batı dünyasında, Kralın böyle bir ihtilâle zorlandığı ve beyannameyi silâh zoru ile imzaladığı fikri hakikidir.

şebbüsüne karşı Alman sendikalarının yaptığı yapamamış, genel grev yoluyla da olsa, demokratik rejimi koruyamamıştır. Yunanistan'da işçileri siyasî -a maçlara alet etmek için parçalayan politikacılar, bugün ne kadar üzülse yeridir... Sendikal hareketi bağımlı hale getirmek, sol'a ya da sağa çekmek için çırpınan ve bunda siyasî çıkarlarını gözetenler, ne kadar yanlış bir yolda olduklarını pek pahalı bir şekilde öğrenmişlerdir.

Yunan sendikacılık hareketindeki gelişmeler 1909 İhtilâline davanır.

DÖNÜM NOKTASI

1909 İhtilâli, Yunanistan'da sosyal hayatın gelişmesi ve Yunan Sendikacılık hareketinin kişiliğini kazanmasını sağlayan bir dönüm noktası olmuştur. Bir görüşe göre, bu ihtilâl bir askerî ha-

reket olmaktan öteye geçememiş, başka bir görüşe göre de halk tarafından benimsenip, desteklenen bir hareket olmuştur. Ancak hakikat şudur ki, 1909 İhtilâli Yunan Sendikacılığına, Yunan İşçi Hareketine yeni bir anlayış, yeni bir hareket tarzı getirmiştir.

İhtilâlin başarıya ulaşmasında Yunan sendikalarının büyük rol oynamış olmaları, o tarihe kadar, Yunanistan'da bahsi dahi geçmeyen çalışma politikası ve sosyal politikanın ele alınmasını sağlamıştır.

Nihayet 1918 Ekiminde, Sendikacılık Hareketini bir merkez etrafında toplama gayretleri fayda vermeğe başlamıştır. Nitekim, Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu 1918 Kasımında kurulmuş ve aynı tarihlerde bir de Sosyalist Parti teşekkül etmiştir. Özellikle Birinci Dünya Savaşı sıra-

sında ve Savaşı izleyen yıllarda, Yunanistan'da endüstrileşme hareketleri de başarı kazanmağa başlamış ve yine bu devre içinde Güney Rusya ve Türkiye'den gelen mültecilerle endüstri işçisi önemli sayıda artmıştır. Kuruluşundan kısa bir süre sonra Yunanistan Sosyalist partisi, Rus İhtilâli'nin tesiri altında kalmış ve gerçek sosyalistler teker teker parti bünyesinden uzaklaşarak ve da uzaklaştırılarak, Sosyalist Partisi, komünizan fikirlerin merkezî durumuna gelmiştir.

BÖLÜNMELE

Buna paralel olarak, Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun da kurulduğu tarihte çeşitli ideolojilerin yorancı etkileri ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. İdeolojik mücadelenin, sendikacılık hareketini etkilemesi, her ülkede olduğu gibi, Yunanistanda da görülmüş ve işçi hareketi bölünerek üç konfederasyon meydana gelmiştir.

Bölünmenin kronolojik safhaları şöyledir :

1920 yılında Yunanistan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun İkinci Genel Kurul toplantısında, özellikle komünistlerin telkin ve baskılarıyla, işçi hareketi, Yunan komünistleri tarafından kontrol altına alınmıştır. Komünistlerin işçi hareketini ellerine geçirmeleri karşısında reaksiyon gösteren bir grup sendikacı ayrı bir teşkilât kurmuşlarsa da, bunun ömrü kısa olmuş ve ancak üç ay kadar yaşayabilmiştir. 1920 yılından sonra, komünistlerin tahrik, telkin ve direktifleriyle Yunanistan'da ideolojik grevler yapılmaya başlanılmıştır. Bunun sonucunda sendikal hareketin hak ve özgürlüklerini kaybetmiş, grevler kanlı bir şekilde bastırılmıştır.

1924 yılında Cumhuriyetin ilânıyla, parlâmenter hak ve özgürlüklerin yanısıra sendikal haklar da tanınmış ve emirlerini Yunanistan Komünist Partisi'nden alan Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu yeniden siyasî grevlere başvurmaya başlamıştır. Yunan komünistlerinin sendikal çıkarlardan ziyade siyasî hedeflerin gerçekleştirilmesine hizmet eden

bu grevler de genellikle başarı-
sızlığa uğramıştır.

KOMÜNİSTLERLE MÜCADELE

İşçi hareketini kesin olarak kontrol altına almak isteyen Yunan Komünistlerinin telkinleriyle Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu, biri 1929 Nisanında, diğeri aynı yılın Kasım ayında olmak üzere iki büyük kongre yapmıştır. Bu kongrelerde anti-komünist cereyan ağır basmış ve komünizme karşı olan sendikacılar, kongre kararlarını istedikleri yöne çevirmişlerdir. Bu kongrede, Komünist Enternasyonal ve Komünist Partisiyle temasları önleyecek kararların çoğu oy birliği ile alınmıştır. Konfederasyonun komünistlerin kontrolünden çıkması üzerine 1929 yılında aşırı sol eğilimli kuruluşlar kendi üst-kuruluşlarını meydana getirmişlerdir.

Yunanistan'daki siyasî gayelerin gerçekleşmesi için komünistler tarafından kuruluşu gerekli görülen bu yeni teşkilâta «Birleşik Yunan İşçileri Konfederasyonu» adı verilmiştir. 1930 yılında Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Beşinci Kongresi yapılmış ve «demokratik sosyalist» eğilimli bir grup sendikacı bu kuruluştan ayrılarak, 1931 yılında «Pan-Elen Konfederasyonu» nu kurmuşlardır.

1935 yılında «Birleşik Cephe» adı verilen bir eğilim sonucu ve özellikle Faşizm ve Nazizme karşı mücadele edilmesi gayesiyle Yunanistan'da mevcut üç Konfederasyon bir kurucu kongreden sonra birleşmişlerdir. Ne var ki, sun'i bir birleşmeden öteye bir anlam taşıyan bu teşebbüs gene bekleneni verememiş, General Metaxas'ın hükümet darbesini önleyebilmiştir.

Tam bir dikta rejimi kuran General Metaxas diktasından sonra, İkinci Dünya Savaşı sırasında değişik tip bir totaliter rejimin baskısını kabullenmeğe mecbur kalan Yunanistanda sendikalar da, o tarihlerde kurulan ve çekirdeğini, Komünist Partisinden direktif alan Yunan komünistlerinin teşkil ettiği, «Millî Kurtuluş cephesi» nin kontrolü altına gir-

İki yıldır çeşitli kargaşalıklara ve siyasî huzursuzluklara sahne olan Yunanistanda nümayişler, ordunun ihtilâle varan müdahalesini oldukça kolaylaştırmıştır.

miştir.

AYAKLANMALAR

Yunanistanın Almanlar tarafından işgali sırasında, Mısır'a kaçmış bulunan Yorgo Papandreu, 1944 Temmuzunda burada milliyetçi ve komünist grupların katıldığı bir koalisyon hükümeti kurmuş ve işgalin sona ermesini takiben, aynı yılın Ekiminde Yunanistan'a gelmiştir. Ancak, bundan kısa bir süre sonra, 4 Aralık'ta komünistler, bütün ülke içinde bir ayaklanma teşebbüsüne girişmişler; bu teşebbüs, İngiliz askerî kuvvetlerinin yardımı ve Mısır'dan gelen Yunan ordusunun gayretleriyle 1945 Ocak ayının ortalarında bastırılabilmiştir. Ayaklanmanın bastırılmasından iki ay sonra bütün isyancıları kapsayan genel af çıkarılmıştır. Aftan sonra, derhal yeni bir ayaklanma hazırlığına girişen komünistler, 1946 yılı başında yeniden isyan çıkarmışlar-

dır. Bu ikinci başkaldırma hareketi, ancak 1950 yılında ve uzun mücadelelerden sonra bastırılabilmiştir.

«DİKTAYA EVET (!)»

Yunanistan'ın bağımsızlığını kazandığı ve yoğun bir iç mücadeleye sahne olduğu bir devrelerde, sendikacılık hareketi de aynı mücadeleleri yaşamıştır. 1950 lerdan bugünlere kadar sendikacılık hareketinde istikrar sağlanamadığı gibi, işçileri, siyasî çıkarlarına alet etmek isteyen politikacıların ve çeşitli ideolojilerin olumsuz etkilerini de önlemek mümkün olamamıştır.

Nihayet Yunanistan bir askerî diktatörlüğün pençesine düşerken, işçiler olsun, sendikalar olsun, hiçbir müdahalede bulunamamış, kendilerini siyasî çıkarları için istismar edenlerle birlikte, temel hak ve özgürlüklerini hiçe sayan bir zihniyete «evet» demişlerdir.

Metal-İş ile Ereğli Demir-Çelik işletmesi arasında sözleşme imzalandı

Türkiye Metal-İş Federasyonu ile Karadeniz Ereğli Demir-Çelik İşletmesi arasındaki toplu iş sözleşmesi 18 Nisan'da imzalanmıştır.

Disk'e üye olan Maden-İş sendikasıdan işçilerin istifa ederek Metal-İş saflarına katılmaları üzerine, Metal-İş sendikası toplu sözleşme yetkisini almış ve iki aya yakın süreden beri devam eden görüşmeler olumlu neticele-nerek sözleşme imzalanmıştır.

Yeni sözleşme ile, işçilerin iş teminatlılığı ortadan kaldırılmış, işten çıkartılmalar yeni bir esasa bağlanmıştır. Ayrıca işçilere yemek ücreti, çocuk zammı ve diğer sosyal yardımlar elde edilmiştir.

Metal-İş sendikası ile Kdz. Ereğli Demir-Çelik işletmeleri arasındaki toplu sözleşme töreninde bulunan Metal-İş Federasyonu Başkanı Kaya Özdemiroğlu, Disk'in işçi hareketini bölme çabaları na değinmiş, ancak işçinin bu kuru-luşa iltifat etmediğini de sözleşme-rine eklemiştir.

METAL—İŞ İLE ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARASINDA TOPLU SÖZLEŞME GÖRÜŞMESİ SONA ERDİ

Türkiye Metal-İş Federasyonu-na bağlı Muğla ve Bolu Araçları

Karadeniz Ereğli Demir - Çelik İşletmeleri ile Metal-İş sendikası arasında geçtiğimiz ay içinde imzalanan toplu sözleşmede, Metal-İş Federasyonu Başkanı Kaya Özdemiroğlu konuşmasını yaparken.

Tamirhane İşçileri Sendikaları ile Orman Genel Müdürlüğü arasında yapılan toplu sözleşme görüşmeleri sona ermiş ücret zamları, yemek ücretleri ve diğer sosyal hak ve teminatlar esasa bağlanmıştır.

GENEL—İŞ ADANA BELEDİYESİ İLE SÖZLEŞME PROTOKOLU YAPTI

Genel-İş sendikası yetkilileri ile Adana Belediyesi arasında bir süreden beri devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmeleri Nisan ayının ortalarında olumlu bir sonuca varmış ve sözleşme protokolü imzalanmıştır.

Emekli Sandığına bağlı 180 işçinin yararlanacağı toplu iş sözleşmesinde yılda üç maaş ikramiye, işçilerin eşleri ve çocuklarının ölümü halinde bir maaş tu tarın zaruri masraf, 200 lira doğum ikramiyesi verilmesi kabul edilmiş, 15 gün olan ücretli yıllık izin bir aya çıkarılmış, her işçiye seyyanen 250 kuruş yemek parası ödenmesi ve işçilerin ölümü halinde varislerine 2000 lira mak tu tazminat verilmesi kabul edilmiştir.

ÇİMSE—İŞ'İN TOPLU SÖZLEŞMESİ

Çimse-İş Sendikası Adana Şubesi, Halil Uyar ve ortakları Karo Mozaik imalathanesi ile Çini Mozaik fabrikası işyerinde çalışan işçiler adına 2 yıl süreli toplu iş sözleşmesini geçtiğimiz ay içinde imzalamıştır.

Yeni sözleşme ile parça basına ücret sisteminde iki kademeli ücret sistemi sağlamış ve buna göre; yapım ücretinde 2-10 ve silim ücretlerinde 4-15 lira arasında zam elde edilmiştir. Bundan başka işçilerin evlenmeleri halinde 250 lira, işçinin eşinin veya çocuklarının ölümünde 200 lira, kendisinin ölümünde de 300 lira ölüm yardımı, yıllık ücretli izinlere birer gün ilave ve diğer sosyal yardımlar da kabul edilmiştir.

Çimse-İş sendikası, Kil - Toprak fabrikası ve Tarsus Beyaz Çimento fabrikası ile de birer toplu sözleşme imzalamıştır. Sözleşme ile saat ücretlerine zam sağlanmış ve sosyal yardımlar elde edilmiştir.

TÜMTİS İSTANBUL'DA GREVE GİDİYOR

TÜMTİS İstanbul merkez şubesi ile Beşiktaş'ta kurulu Kum ve Çakıl depolarında çalışan işçiler adına devam eden toplu iş

sözleşmesi görüşmeleri, geçtiğimiz ayın ortalarında anlaşmazlıkla sonuçlanmıştır.

TÜMTİS sendikasını temsilen Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar ve işvereni temsilen Alkan Saka'nın tarafsız aracılar olarak yapacakları Uzlaşma Kurulu toplantısında da anlaşma temin edilmediği takdirde sendika greve gitmeğe kararlı olduğunu açıklamıştır. Bu konuda bir demeç veren TÜMTİS İstanbul Şube Başkanı Hasan Akol «İşçilerin hakkı verilmezse greve gidilecek ve hak elde edilinceye kadar devam edilecektir» demiştir.

TEZ—BÜRO—İŞ İLE ORDU YARDIMLAŞMA KURUMU SÖZLEŞMESİ İMZALANDI

Tez-Büro-İş Sendikası ile Ordu Yardımlaşma Kurumu arasında bir süre önce kabul edilen Toplu İş Sözleşmesi imza töreni 20 Nisan'da Kurum Genel Müdürlük binasında yapılmıştır.

Türk-İş Genel Sekreter Yardımcısı Ethem Ezgü, Sendika başkanı ve yöneticileri, Ordu Yardımlaşma Kurumu Başkanı General Fikret Elbizim, Kurum ilgilileri ile diğer davetlilerin hazır bulunduğu imza töreninde, Tez-Büro-İş sendikası başkanı Tahir Gerek ile General Fikret Elbizim birer konuşma yapmışlar daha sonra sözleşmeyi imzalamışlardır.

İmzalanan sözleşme ile Ordu Yardımlaşma Kurumunda çalışan 450 kişi, dört maaş ölüm yardımı, 300 lira doğum yardımı, maaşların yüzde 15'i oranında kasa tazminatı ve yüzde 35'i oranında teşvik primi, 75 lira rasyonel prim ve 150 lira ayniyat tazminatından yararlanacaklardır.

TOMİS'İN MALATYA'DAKİ TOPLU SÖZLEŞMESİ

TOMİS Sendikası Malatya Şubesi, geçtiğimiz ayın başlarında Malatya Belediyesi ile Mezbahada çalışan üyeleri adına toplu iş söz

Tez-Büro-İş Sendikası ile Ordu Yardımlaşma Kurumu Genel Müdürlüğü arasında toplu sözleşme töreninde Sendika Başkanı Tahir Gerek sözleşmeyi imzalarken.

leşmesi imzalamıştır.

Sözleşme ile bütün işçilere seyranen 200 kuruş zam, ayda 10 lira çocuk ücreti, ölüm, evlenme ve doğum yardımları ile ikramiye temin edilmiştir.

Sözleşmeyi imzalayan Malatya Belediye Başkanı Turgut Temelli «İlk dönem sözleşme grev neticesinde imzalanmıştı, ikinci dönem sözleşmemizi ihtilafsız imzalıyoruz. Geçen dönemde istihsalde temin edilen artış bu neticeyi vermiştir. Gelecek dönemde de olumlu sonuçların alınacağına inanıyorum» demiştir. Sendika adına sözleşmeyi Tomis Mali Sekreteri Şevki Özlek ve Malatya Şubesi yöneticisi Avni Şavla imzalamıştır.

SU—İŞ SENDİKASININ «GENÇ İŞÇİLER» SEMİNERİ

Türk-İş ile SU—İŞ sendikasının ortaklaşa düzenlediği «Genç işçiler semineri» geçtiğimiz ay içinde İstanbul'da yapılmış ve yaşları 16-20 arasında olan 30 kurşiyere diplomaları verilmiştir.

Dört gün devam eden seminer sonunda bir kapanış konuşması

yapan Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar «Bir memleketin yükselmesi için çalışanların bilgilerini arttırmaları gerekir. Aksi halde bilgisiz çalışmanın hiç bir olumlu neticesi olamaz. Çalışan insanların hakiki hamisi sendikalaradır» demiştir.

İSTANBUL'DA İKİ SEMİNER

Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İstanbul'da bütün işçileri için Cibali ve Üsküdar bütün fabrikalarında iki seminer düzenlemiştir.

Geçtiğimiz ay içinde yapılan seminerlerde toplu sözleşme ve tatbikatı konuları üzerinde işçilere bilgiler verilmiştir.

ÇİMSE—İŞ SEMİNERİ

Çimse-İş sendikası Eğitim ve Araştırma merkezinin hazırladığı işyeri seviyesindeki eğitim faaliyetleri Pınarhisar, Filyos ve Ankara şubelerinde Nisan ayı içinde yapılmıştır. Seminerler Çimse-İş Sendikası Eğitim ve Araştırma uzmanı Yılmaz İnan tarafından yönetilmiştir.

CFTU diktatör ülkelerdeki işçilere mesaj gönderdi

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu 1 Mayıs münasebetiyle «Diktatörlüklerde yaşayan işçilere bir mesaj» göndermiştir.

Komünist, faşist, askerî ya da ırkçı her çeşit diktanın takbih edildiği mesajda Uluslararası Konfederasyon hür sendikacılık hareketinin ülkelerini sıralamakta, özetle şöyle demektedir:

«Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu özgürlük ve demokrasi cephesinde savaştan bir kuruluştur. ICFTU kurulduğu günden bu yana her ne şekilde olursa olsun diktatörlüklerin karşısına dikilmiştir. Bu savaşta diktatörlüğün faşist, komünist, askerî ya da ırkçı bir nitelik taşıması yahut Rusya'da, Kızıl Çin'de, İspanya, Portekiz, Güney Afrika, Haiti ve Macaristan'da uygulanıyor olması bir de-

ğer ölçüsü olarak alınmamış, herhangi bir ayırım yapılmamıştır. ICFTU sendika ismi altında rejimlerin kuklası durumuna giren kuruluşların da her zaman karşısına dikilmiştir. Bu gibi kuruluşların «işçi hak ve menfaatlerini istismar etmekte olduğu gözler önüne serilmiştir...»

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun mesajı şöyle son bulmaktadır: «Diktatör rejimlerin işçileri; Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu nun sizden yana olduğunu biliniz. İşçilerin kendi temsilcilerini seçebilme, kendi malları olan sendikaları serbestçe kurabilme ve bağımsız bir şekilde çalışmalarını yürütebilme haklarını elde etmeleri ânına kadar mücadelemiz devam edecektir.»

FRANSA'DA GREVLER

Fransa'da önceki ay yapılan genel grevden sonra yer yer grevler devam etmektedir. Geçtiğimiz ay ülkenin çeşitli bölgelerinde patlak veren grevlerde yaklaşık olarak 35 bin işçi hak mücadelesi yapmış, işçilerin düzenledikleri gösterilerde hadiseler çıkmıştır.

Grevler beş önemli sanayi kolunu etkilemiştir.

ALMANYA'DAKİ RUMLAR DİKTATÖRLÜĞE KARŞI

Yunanistan'da 21 Nisan gece yarısı yapılan hükümet darbesinden birkaç saat önce Batı Almanya'ya sığınan Yunan Milletvekili Anastas Papaeopulos, Almanya'da çalışan Rum işçilerini Atina'daki yeni hükümete karşı koymaya da vet etmiştir.

Yorgo Papandreu'nun Merkez Birliği Partisi'ne mensup olan Papadopoulos Batı Almanya'da çalışan işçilerin düzenlediği bir toplantıda Yunanistan'da demokrasi ve barışı kurmak için buradaki işçi ve öğrencileri partisine katılmaya çağırmıştır.

Batı Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DBG) binasında yapılan toplantıya katılanlar, «Kral'ı istemiyoruz... Frederika'yı istemiyoruz» diye bağırıyorlardı. Toplantı'nın düzenlendiği salonun duvarlarına ise, «Demokrasi'nin anavatanında faşizm barına mayacak!» yazılı levhalar asılmıştı.

Amerika'da artistler grevde!..

Amerikan Televizyon ve Radyo Sanatçıları Sendikası geçtiğimiz ay Kuzey Amerika Televizyon ve Radyo Şirketi'ne ait işyerlerinde grev ilân etmiştir. Tüm Amerikan sendikalarının ve Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL - CIO) nun desteklediği grevde sanatçılar, çalışma şartlarının gözden geçirilmesini ve ücretlerinin

arttırılmasını istemektedirler. Bu arada bir televizyon programına çıkacak olan Dış İşleri Bakanı Dean Rusk böyle bir hareketin «grev kırıcılığı yapmak demek olacağını» ileri sürerek, programa katılmayacağını açıklamıştır. Resimde (soldan sağa) Aktör Henderson Forsythe Aktris Kip McArdle, radyo ve televizyon muhabirlerinden Aline Saarinen NBC stüdyoları önünde grev gözcülüğü yaparlarken «televizyon programlarının grev sırasında nasıl yürütüldüğünü» kontrol ediyorlar...

"Aden İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Aden halkının, siyasî ve sendikal hak ve özgürlüklerini elde etmek için yaptıkları mücadeleyi desteklemeğe devam eden Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu; Birleşik Kraliyet Hükümeti'ni, Aden'de sendikal hak ve özgürlükleri tanımaya, Aden halkının özgür ..."

Adendeki grevde milliyetçi cepheye karşı silâh kullanıldı !..

Aden'deki durumu yerinde incelemek üzere üç kişilik bir Birleşmiş Milletler gözlemci heyetinin Aden'e gitmesini protesto maksadıyla «**milliyetçiler**» tarafından yapılan grev çağrısı şehir hayatını tamamen durdurmuştur. Grevler sırasında «**Krafer**» mahallesinde bazı karışıklıklar olmuş 34 kişi tutuklanmış, silâhlı güvenlik polisleri ile 2500 kişilik İngiliz kuvveti «**hazır ol**» a geçirilmiştir. Bir askerî sözcüye göre «**Melli Kurtuluş Cephesi'nin grev çağrısına yüzde 90 oranında uyulmuştur...**»

Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışından sonra tüm Orta Doğu Arap ülkelerini eline geçiren İngiltere'nin elinde bugün, Arap Yarımadası'nın güneyinde Aden ile bir takım şeyhlikler, sultanlıklar kalmıştır. İngiltere bu şeyhlikleri ve Aden'i bir araya getirerek «**Güney Arabistan Federasyonu**» nu kurmuş, 1968 yılında çekileceğini, Federasyon'un «**bağımsızlığını**» tanıyacağını açıklamıştır. İngiltere'yi bu teşebbüsünde, Nasır tarafından desteklenen «**İşgal Altındaki Güney Yemen Kurtuluş Cephesi**» karşı gelmiş, Aden'i Yemen'in bir parçası sayan bu cephe, Birleşmiş Milletler gözlemciler heyetine Aden'e geldikleri takdirde «**komando harekâtına girişeceklerini**» de ihtar

etmişlerdir.

Öte yandan «**İşgal Altında Güney Yemen Kurtuluş Cephesi**» barış şartlarını da ilân etmiştir. Buna göre, Cephe:

— Federal Hükümetin düşürülmesini,

— İngiliz askerlerinin Aden'den çekilmesini,

— Kurtuluş Cephesi'nin halkın hakiki temsilcisi olarak kabulünü, istemektedir.

Bazı dış yorumculara göre Aden'de «**büyük çıkarlar çarpışmaktadır**»; Nasır, İngiltere'nin çekilmesini beklemekte, İngilizlerin Aden'deki 14 bin kişilik silâhlı kuvvetleri çekilirse, Aden'in savunmasının İngilizler tarafından eğiti-

len 10 bin Federal Hükümet askerine kalacağını, bunun da yarısının Yemen'deki 40 bin kişilik Nasır kuvvetlerine iltihak edeceğini hesap etmektedir. İngiltere ise, «**dalaveralı bir çekilmeye**» taraftardır. Aynı yorumcular, Malezya Federasyonu'nu örnek olarak göstermekte, çekilmiş görünen İngiltere'nin, hakikatte Malezya'nın içinde olduğunu hatırlatmaktadır.

Uluslararası Hür Sendikacılık Hareketi de Aden konusuyla yakından ilgilanmaktadır. ICFTU, Aden'de «**self-determinasyon**» hakkına saygı gösterilmesini, sendikal hak ve özgürlüklerin çiğnenmemesini, Aden'lilerin demokratik siyasî haklarına mutlaka saygı gösterilmesini istemektedir.

Jokeylerin boykotundan sonra, .

Jokeylerin ücret artışına mani olan bir kanunun çıkmasından sonra New-York'taki jokeyler yarışlara boykot etmişlerdir. Hipodromlar bu yüzden günlerce boş kalmış ve at yarışları meraklıları jokeylerin boykotunun sona ermesini dört gözle beklemişlerdir. Ama bekleyenler sadece yarış meraklıları değil, yarış atları da olmuştur.

Resim jokeylerini arayan yarış atlarının ifadelerini açıkça belirtiyor.

ALMAN SENDİKALARI YUNANİSTAN'I PROTESTO ETTİ

Batı Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) geçtiğimiz ay içinde yayınladığı bir bildiri ile Yunanistan'daki «ihtilâl idaresi» ni protesto etmiştir. DGB, bildirisinde, Yunanistan'da ihtilâl yapan kuvvetlerin «demokrasiyi ayaklar altına aldığı» ileri sürmekte, tutuklu bulunan politikacıların en kısa zamanda serbest bırakılmasını istemektedir.

ITF, ARJANTİN'İ ILO'YA ŞİKÂyet ETTİ

Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu (ITF) Arjantin Hükümeti'ni «İşçi hak ve özgürlüklerini zorbalıkla çiğnediği» gerekçesiyle Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) na şikâyet etmiştir.

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Genel Direktörü David A. Morse'a gönderilen şikâyet dilekçesinde Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu Arjantin Hükümeti'nin «sendika kurma ve teşkilatlanma özgürlüğüne» dair 87 No. lu ILO sözleşmesini çiğnediğini iddia etmektedir.

DANİMARKA'DA YENİ ÜCRET ARTIŞLARI :

Danimarka İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile işveren kuruluşları arasında bir süredir devam eden «toplu sözleşme görüşmeleri» geçtiğimiz ay içinde sonuçlanmış, 800 bin işçiye ücret artışı sağlanmıştır.

Taraflar arasında «merkezî» olarak yapılan sözleşmeye göre Danimarkalı işçilerin ücretleri iki yılda yüzde 6.5 oranında artmış olacaktır. Yeni sözleşme de asgari ücretler de belirlenmiş 1 Haziran 1968 tarihinden itibaren haftalık çalışma saatlerinin 44'ten 42.5'e indirilmesi kararlaştırılmıştır.

FRANCO REJİMİNE KARŞI TEK CEPHE

Hür ve demokratik sendikacılık ilkesine bağlı İspanyol sendikaları «faşist Franco rejimi» ne karşı «Birleşik cephe» kurmayı kararlaştırmışlardır. Yeni kuruluşta İspanyol İşçi Sendikaları Genel Federasyonu, İşçi Federasyonu, İşçi Sendikaları Federasyonu ve İşçiler ve Sendikacılar Te-

şekküllü görev almayı kararlaştırmışlardır. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) «Birleşik cephe» teşebbüsünü desteklediğini bildirmektedir.

SOMALİ İŞÇİLERİ FRANSIZ REFERANDUMUNU TAKBİH ETTİ

Somali İşçi Sendikaları Konfederasyonu 19 Mart günü Fransız yetkilileri tarafından Somali'de yapılan referandumun «anti demokratik» olduğunu iddia etmiş ve Somalililerin bağımsızlığa kavuşabilmesi için Uluslararası kuruluşların yardımcı olmasını istemiştir.

Konfederasyon İcra Kurulu tarafından kabul edilen kararda «referandum takbih edilmekte» Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın duruma müdahale etmesi istenilmektedir. Kararda ayrıca Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) na da çağrıda bulunulmakta, Fransız idaresinin «işçi hak ve özgürlüklerini tanınamakta direndiği» ileri sürülmektedir.

Ekonomi

bülteni

No. 4

İkinci 5 yıllık Kalkınma Plânı

Demokratik bir sistem içinde hızlı, dengeli ve adil bir kalkınma için plânlama şarttır. Plânlama kalkınma için bir metod, bir vasıtaadır. Plân, Ekonomik çalışmalara düzen veren, yol gösteren, kamu ve özel sektör arasında ahenk sağlamayı hedef tutan, tekrarları önleyen, atılan adımları birbiri ile bağdaştırıp koordine eden, gelişmelere mani olan bir vesikadır. Başka bir deyişle plân, belli sonuçlar elde etmek için ekonomik hayatın hangi unsurlarına ne ölçüde müdahale etmek gerektiğini gösteren bir vasıtaadır. Bilhassa az gelişmiş ülkeler bakımından plânın önemi daha açık olarak ortaya çıkmaktadır. Çağımızda gelişmekte olan ülkelerde ekonomik kalkınma çabalarının karakteristik yönlerinden biri de plânlamadır. Plân yeni gelişmekte olan bir ülkede mevcut olan sınırlı kaynakların en prodüktif bir şekilde kullanılmasını sağlamakla bu tip ülkelerin en önemli sorununu halleder. Temel amaç, ekonomik kalkınmaya yönelmiş kararların hızlı gelişmeyi sağlamak amacıyla koordine edilmesidir. Birbirleriyle ilişkili ekonomik kararlar ekonomik hayatı, başıboşluktan doğabilecek krizlere karşı korurken, bir yandan da milli gelirin adil dağılımını gerçekleştirecek sosyal dengeyi sağlar. Kalkınmış olsun, geri kalmış olsun artık hiçbir ekonominin plânsız yürümesi imkânsızdır. En kötü plân bile plânsızlıktan iyidir.

Plânın sonsuz faydalarına inanan sendikacılar plânlı kalkınma fikrini destekleyenlerin başında

yer almıştır. Türk-İş, Plânı başından beri benimsemiş, kendinden birşeyler katmağa çalışmıştır. Zira plânlı kalkınmanın ağır sorunlarımızı çözümlenecek araç olduğuna inanmıştır. Türk-İş Plânı bazı hallerde sendikal hareketin bağımsızlığını örneğin ücret artışı isteklerini sınırlıyabileceğini ve işçilerimize bazı fedakârlıklar yükleyebileceğini bildiği halde kabul etmiştir.

Plânlı kalkınmada sendikaların önemini inkâr etmek mümkün değildir.

Ancak bağımsız, özgür işçi kuruluşlarının katkısı ile gerçekleştirilen ekonomik kalkınma hedeflerine ulaşabilir.

Yukarıda belirtildiği gibi Kalkınma Plânlarının az gelişmiş ülkelerde uygulanması ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanması için genellikle kabul edilmiş bir prensiptir.

Ekonomik ve sosyal kalkınmayı demokratik yollarla karma ekonomik düzen içinde geliştirme, adalete ve tam çalışma esasına bağlı, herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesine ulaşma Türk Kalkınma Plânının gayelerini teşkil eder.

Her ne kadar birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının hedeflerinin büyük bir kısmı gerçekleşmemiş isede plânlı devreye girilelidenberi sosyal ve ekonomik hayatta görülen ilerleme ümit vericidir.

Türk-İş bir yandan plânın tesbit edilen ekonomik ve sosyal hedeflere uygun olarak tatbikini isterken diğer yandan yıllık programları adım adım izlemektedir.

Birinci 5 yıllık kalkınma plânının 1963-66 devresinde istihdam ve insan gücü, iş ve işçi sorunlarının bir kısmı yerine getirilmiş, diğer bir kısmı ise henüz halledilememiştir.

Şimdi bu tedbirlerden uygulanmayanları yıl itibarıyla görelim:

1963 yılında istihdam ve insan gücü konusunda alınan tedbirlerden, artan işgücünün şehirlere ölçsüz bir şekilde akımını önlemek için tarım bölgelerindeki gizli işsizliğin azaltılmasını sağlayacak, küçük el sanatları gibi, tarım dışı çalışmaların Toplum Kalkınması Programı çerçevesinde arttırılması gerçekleştirilememiştir. Bu konuda sorumlu bakanlık Çalışma Bakanlığı, işbirliği yapacak bakanlıklar ise Tarım Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı idi.

Program devresi içinde gerçekleştirilecek iş ve işgücü sorunlarından büyük bir kısmı çözümlenememiştir.

Gerçekleştirilemeyen sorunların başında sorumlu sendikacıların yetiştirilmesinde kamu kuruluşlarının yardımcı olmaları konusu gelmektedir. Öte yandan İş Kanunun da çıkarılmamış, işyerlerinde yapılmakta olan sosyal yardımlar birleştirilememiş, işe yeni giren ve yetişkin olmyan işçilerin eğitilmesinde Çalışma, Sanayi ve Milli Eğitim Bakanlıkları arasında işbirliği sağlanamamıştır.

1964 yılında istihdam ve insan gücü konusunda alınan tedbirlerden sanat enstitüleri ile diğer orta dereceli teknik okullar mezunlarının büro işlerinde çalışmalarını önleyecek ve bunları sanayiye çekecek tedbirler yerine getirilememiştir. Bu tedbirle ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve işbirliği yapacak daireler olan diğer bütün bakanlıklar ve İktisadi Devlet Teşekkülleri program devresi içinde bir faaliyet göstermemişlerdir.

İş ve işçi problemlerinden, idarecilerin insan ilişkileri alanında yetiştirilmesi konusunda program döneminde Çalışma Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı, Produktivite Merkezi ve Üniversiteler bir faaliyet gösterememişlerdir.

1964 yılında derhal ve program devresi içinde yapılması gereken 2 tedbir ancak yarı yarıya uygulanmıştır.

Bunlardan birincisinin, Çalışma Bakanlığının sorumluluğunda ilgili diğer kuruluşlar ile işbirliği yapılarak derhal yapılması gerekmektedir. Diğer ise İş ve İşçi Bulma Kurumunun işgücü piyasa etüdlerinin geliştirilmesini öngörmektedir. Devlet Plânlama Teşkilâtı, İşçi ve İşveren Sendikaları ve Odalar Birliğinin işbirliğiyle gerçekleştirilecek olan bu tedbirde koordinasyon eksikliğinden gerçekleştirilememiştir.

İşe yeni giren işçilerin yetiştirilmesi konusu da 1964 yılı program devresi içinde uygulanacağı halde yarı yarıya uygulanabilmiş ve sonraki plân devrelerine aktarılmıştır.

1965 yılında istihdam ve insan gücü ile ilgili tedbirlerden, bölgeler arası işçi hareketlerinin düzenlenmesi, yurt dışında çalışan teknik elemanların yurt içinde çalışma şartlarının sağlanması, meslek tarifeleri ve standartlarının temini, genel olarak ve sektörlerle göre çeşitli iş kollarında üretkenlik değişimlerini ölçmenin şekil ve yollarını tesbit için hazırlık çalışmalarının yapılması gerçekleştirilememiştir.

Yine 1965 yılı içinde kanunlaşması beklenen İş Kanunu tasarısı ve Çalışma Bakanlığı Teşkilâtı Kanunu tasarısı kanunlaşmamıştır.

Diğer taraftan yabancı ülkelere çalışmaya giden işçilerimiz için intibak çalışmaları yapılmamıştır.

1966 yılında uygulanmayan tedbirler ise işgücü yoğunluğuna dayanan ve sermaye tasarruf edici teknolojilerin geliştirilmesi için yapılan çalışmaların değerlendirilmesi, kamu yatırım kuruluşlarının daha fazla istihdam yaratma projelerinin yapılması, istihdam ve insan gücü istatistikleri ile daha evvelki yıllarda programa alınan tedbirlerin yerine getirilmesi idi. Yurt dışında çalışan işçiler içinde öngörülen tedbirler konusunda bir çalışma yapılamamıştır.

Sosyal güvenlik konusunda yapılması gereken çalışmalar bir ilerleme kaydetmemiş, işsizlik sigortası ve tarım iş kanunu tasarıları kanunlaşmamıştır.

Yukardaki hususların gerçekleştirilmesindeki başlıca sebebi tedbirlerle ilgili teşkilâtlar arasındaki koordinasyon eksikliğinde aramak lâzımdır. Bu teşkilâtlar arasında ilişkileri düzenleyecek bir heyetin kurulmasında büyük fayda vardır.

UYGULAMADA GÖRÜLEN AKSAKLIKLARIN NEDENLERİ

Şimdi plânın uygulanmasında görülen aksaklıkların nedenlerini araştıralım.

Türkiye'de plânın görev verdiği uygulayıcı daireler çeşitli sebeplerden görevlerini yerine getirememekte ve plânı aksatmaktadır. Bu örgütlerde organizasyon, araç ve iyi eğitilmiş insan gücü eksikliği programda öngörülen tedbirlerin, örgütün bugünkü durumuyla bağdaşamamasına sebep olmaktadır.

Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından uygulayıcı daire olarak görevlendirilen bir örgüt ilk önce kendisine verilen görevi yapabilmek için örgütünde gerekli reformu yapmalı, işte tekerrürü önlemeli, personelinin yetiştirmeli, ayrıca diğer örgütlerle koordinasyonu sağlamalıdır.

Türkiye'de Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından belirlenen tedbirlerin yerine getirilmesi için bir kontrol ve koordinasyon dairesinin kurulmasına büyük ihtiyaç vardır. Bahsi geçen daire, hem her örgütün içinde hemde örgütler arasında bir koordinasyon sağlamak üzere Başbakanlığa bağlı olarak kurulmalıdır. Bilindiği gibi plânın başarısızlığı hükümetlerin başarısızlığı olarak görülür. Halbuki Başbakanlığa bağlı bir kontrol ve koordinasyon dairesinin varlığı, yapılması gereken işlerin başarılı bir şekilde yürütülmesi için etkin bir rol oynar.

Plânın kamu sektörü ile ilgili tedbirleri, ilgili örgütlerin iyi niyet sahibi olmakla beraber sırf koordinasyon eksikliği ve örgüt yetersizliğinden dolayı aksamakta, oysa bu aksama özel sektörde yatırım yokuşundan ileri gelmektedir.

Maamafih kamu sektöründeki bazı müesseselerde bürokratik anlayışın hakim olmasından ötürü, bu müesseseler plân fikrini benimsemekte, plânın kendi örgütlerine karıştığını belirterek, plân hedeflerine ve tedbirlerine gereken önemi vermemektedirler.

Özel sektörde ise durum daha ciddidir. Plân özel sektöre yalnız yol göstermekte, bir baskı organı olamamaktadır. Uzun zamandır Endüstri sektörüne özel sektörün hakim olması, özel sektörün ise plân hedeflerine uygun yatırımlarda bulunmaması endüstride görülen yavaş tempounun nedenlerini belirtmektedir. Bunun sonucu olarak da kaynaklar israf edilmekte ve plân aksamaktadır. Herşeyden evvel plân bağlayıcı olmalıdır. Özel sektör plâna uygun yatırım yapmak zorunda bırakılmalı, plâna aykırı yatırımlar yasaklanmalıdır.

Kalkınma Plânının aksamamasında en önemli unsurlardan biri yeterli finansmanın sağlanamamasıdır. Mali yetersizlik yüzünden yatırımlar aksamakta, bunun sonucu olarak milli gelir artışı ve istihdam konularında hedeflere ulaşılammak ta ve plân aksamaktadır.

İKİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLÂN HEDEF VE STRATEJİSİ :

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı Türkiye'de bir yandan fert başına düşen geliri hızla ve devamlı olarak arttırmayı hedef alırken, öte yandan çeşitli gelir grupları ve bölgeler arasında dengeli bir gelişme sağlamayı, istihdam imkânlarını genişletmeyi, sosyal adalet ilkelerine bağlı olarak ekonomik ve sosyal düzenimizde istikrar içinde olumlu bir gelişme elde etmeyi amaç edinmektedir.

HEDEFLER İkinci 5 yıllık Kalkınma Plânının uygulanacağı 1968 - 1972 yılları arasındaki 5 yıllık süre sonunda milli gelirin % 35 - 40 artması hedef olarak alınmıştır. 1968 - 72 Döneminde ortalama % 7 lik bir gelişme hızı sağlanabilmesi için gerekli

çabaların birinci plân dönemine oranla daha fazla olması gerekmektedir. Bu gelişme hızına ulaşabilmek için gayrisafi milli hasılanın yılda ortalama % 22.5 günün yatırımlara ayrılması gerekmektedir.

İkinci 5 yıllık kalkınma plânında ikinci hedef olarak Türk Ekonomisinin dış kaynaklara bağıllığının zamanla azaltılması kabul edilmiştir.

İkinci 5 yıllık kalkınma plânımızın bir diğer hedefi, ekonominin bütün sektörleri için hızlı ve dengeli bir gelişme sağlanmasıdır. Böylece, kaynaklar belirli konulara teksif edilmeyecek, bunun yerine dengeli olarak çeşitli alanlara dağıtılarak gelişme hızlandırılacak ve tarım, madencilik, sanayi, turizm ve enerji gibi çeşitli çalışma dallarının gelişme gücü ortaya çıkacaktır.

İkinci 5 yıllık Plânda istihdam konusu bağımsız bir hedef olarak alınmamakta, ekonominin büyümesine bağlı olarak gelişeceği derpiş edilmektedir .Tespit edilen % 7 kalkınma hızına bağlı olarak ekonomik ve sosyal faaliyet hacminin genişlemesi sonucu artan iş alanları oranında istihdam en yüksek seviyeye çıkarılacak, ekonominin istihdamı artırıcı yönde genişlemesi özel tedbirlerle desteklenecektir.

Yine bu dönemde yetişmiş insan gücünün verimli kullanılmasına çalışılacak, yetişenler yetiştirildikleri sahalarda kullanılacak, çalışanların nitelikleri ve mesleki bilgileri yükseltilecek, ortaya çıkan yeni iş imkânlarına göre yurtdışı ekonomik sektörler ve çalışma kademeleri arasında iş gücünün dengeli bir dağılımı sağlanacaktır.

İkinci 5 yıllık Kalkınma Plânında belirlenen ana hedefler içinde sanayi, tarım ve hizmetler sektörleri için ayrı ayrı hedefler belirtilmiş, bu devre içinde bir yandan milli geliri arttıracak tedbirlerin alınmasıyla ekonomik kalkınmaya ağırlık verilirken öte yandan da eğitim, sağlık gibi sosyal hizmetlere ait tedbirler alınarak sosyal ve kültürel kalkınma desteklenmiştir.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı uygulanmaya başladığı zaman, işçiler plânı benimsemişler, ona büyük ümitle bağlanmışlardı. Yaşama şartlarında bir ferahlama olacağına, memleketin daha büyük bir hızla kalkınacağına emindiler. Geçmiş adaletsizliklerin yükünü en ağır olarak taşımış ve artık bundan çok yorulmuş olan işçiler, plân ile sosyal adaletin gerçekleşeceğine inandıkları için, bu fikri olumlu karşılamışlardı. Bütün bu gerçeklerle Türk-İş plân fikrine işçi desteğini canı gönülden verdi. Türk-İş birinci beş yılda olduğu gibi, ikinci beş yılda da plânı destekleyecektir.

Esasen bu husus iyice bilinmelidir ki, sendikaların fikri alınmadan ve onların desteği olmadan bir plân yürütülemez. Plânın başarıya ulaşması için Türk işçisinin emeği şarttır. Ve plân üzerine ilk sözü söylemek Türk işçisinin

hakkıdır. İlgililer, Kalkınma Plânı'nı öncelikle Türk işçisinin hakiki temsilcileri Sendikacıların incelemesine sunmak, onun görüşlerini dikkatle göz önünde tutmak zorunluğunu duymalıdır. Ancak ikinci beş yıllık Kalkınma Plânı'nın hedeflerine ulaşabilmesi için aşağıdaki hususların gerçekleştirilmesi şarttır.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın uygulamada görülen aksaklıkları düzeltici mahiyette olmalı ve bu gayeye yönelim daha objektif, dengeli hedefler seçerek, daha olumlu tedbirlerle bu hedefleri gerçekleştirme yolunu seçmelidir.

Bu arada işçileri çok yakından ilgilendiren istihdam meselesinin hedef olarak alınmaması, ancak ekonominin büyümesi ile bu meselenin hallolunacağı düşüncesi, istihdam meselesini açıkta bırakmak demektir. İstihdamın hedef olarak alınması, gittikçe artan işsizlik problemi için şarttır.

İkinci Beş Yıllık Plânın finansmanı için yeterli kaynaklar sağlanmalıdır. Finansman ciddi bir vergi reformu yapılması ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin yatırım fonu yaratacak şekilde düzenlenmesi ile desteklenmelidir.

İcracı daireler meselelere gereken ağırlığı vermeli, teşkilâtlarını tedbirlerin yerine getirilebilmesi için ayarlamalı, elemanlarını kendilerine verilen görevi yapabilecek niteliğe ulaştırmalı-

dırlar.

Gerek özel, gerekse kamu sektörüne kendilerine verilen görevleri yapmaları için, plânın emredici olması gerekir.

Türk-İş'in 1965 yılı programıyla ilgili olarak hükümete verdiği muhtıradaki belirttiği ve bu yolda gayret sarfettiği Plânlama Konseyi kurulmalıdır.

Bugün Batı ülkelerinde yalnız plânın hazırlanış ve uygulanışında değil aynı zamanda ülkelerin sosyal ve kültürel alanlarında bu kabil danışma kurullarının teşekkülü ve bu kuruluşlarda işçilerin söz sahibi olmaları sağlanmıştır. Hattâ bazı ülkelerde daha da ileri gidilmiş, hükümetlerin ulusal savunma politikalarının dahi sendikalara danışılması gelenek haline gelmiştir.

Netice olarak, Plânlama Konseyi sürekli vazife görecektir etkili bir organ olarak derhal kurulmalıdır. Kalkınmada temel yükü işçiler taşımaktadır. Anayasayı tamamen benimseyen Türk işçisi özgürlük ve sosyal adalet içinde hızlı kalkınma isterken, hükümetlerin Tür kişisinin fikrini nazara almaları, plânı başarıya ulaştıracak önemli bir unsurdur.

Bütün bu şartlar altında Türkiye'de plânın başarılı olabilmesi için en önemli şart plânın endikatif hüviyetinden çıkarak, nisbeten emperatif bir hüviyete bürünmesidir.

FİAT ARTIŞLARI

1967 Mart ayı endeksinde gerek İstanbul ve gerekse Ankara'da Şubat ayına nazaran az da olsa, bir artış görülmüştür. Şubat 1967 de 314 olan Ankara geçinme endeksi % 0,3 bir yükselme ile 315 olurken, İstanbul endeksi % 0,9 bir yükselme ile 335'e ulaşmıştır. Oysa, Ocak ayı endeksinde Aralık ayına nazaran artış Ankara'da % 0,9, İstanbul'da ise % 4,1 idi.

Gruplar itibarıyla en fazla artış Ankara'da «diğer» grubunda görülmüş, Şubat ayına göre Mart ayındaki artış % 1,3 olmuştur. İstanbul'da ise aylık endeks artışı % 1,1 ile en fazla «gıda» grubunda görülmüştür. Ankara'da gıda endeksindeki artış ise % 3 dır.

Gerek Ankara ve gerekse İstanbul'da «aydınlatma ve ısıtma» da bir değişiklik görülmemiştir. İstanbul'da giyim endeksi sabit kalırken, Ankara'da «giyim» grubunda % 0,5 bir artış görülmüştür. Böylece, son zamların etkisi büyük çapta Ocak ve Şubat endekslerinde görülmüş, Mart ayında nisbeten istikrar kaydedilmiştir.

Sanayileşme ve şehirleşme merkezlerimizden biri olan İzmir'de de fiyat hareketlerinin yakından takibi zarureti hasıl olmuştur. Devlet İstatistik Enstitüsü nihayet Mayıs ayından itibaren Ankara ve İstanbul'da olduğu gibi İzmir için de fiyat endeksleri yayınlamaya başlayacaktır. İzmir'de 1964 yılında 12 ayı kap-

samak üzere yapılan tüketim harcamaları ya da aile bütçesi anketi adı verilen anket sonuçlarının dökümü yapılmış ve İzmir ilinde yaşayan 500-1000 lira aylık gelirli bir ailenin geçinme endeksi için gerekli bilgiler elde edilmiştir. İlgililer, 169 madde tesbit edildiğini, 154 dükkândan her ayım 5-10 u ile 20-25 i arasında fiyatların toplanacağını, alınacak maddeler ve gruplar itibarıyla fiyat endekslerinin çıkarılmaya başlanacağını söylemişlerdir.

Ticaret ve Sanayi Odaları tarafından Mart ayı için hazırlanan geçim endeksinde 15-7-3 yaşlarında 3 çocuklu bir ailenin geçim ihtiyacı 971 lira olarak tesbit edilmiştir.

ÇEŞİTLİ KISA

HABERLER

Ortak Pazar kontenjan mallarımızın durumu

İpa Ekonomik Topluluğu içindeki ortaklık anlaşması na ekli geçici protokol hükümleri gereğince Batı Almanya'ndan kuru üzüm, kuru incir, tütün ithalatı bakımından Ocak-Şubat devresi durgun çevre olmuştur. Bu aylarda ortaklığın fındıkta % 1.38 i, kuru üzümde % 1.38 i almıştır.

ORTAK SOSYAL FONU İŞÇİ EĞİTİMİ

ET'ye ortak altı memleket ortak sosyal fonu, 1966 da eksikliği hissedilen muayyen aradaki işyerine 54.000 işçinin yerleşmesine imkân vermiştir. Bu fon, Ocak ayından Aralık na kadar, millî makamların vuk ettikleri meslek değiştirme rslarına takriben 8.2 milyon lar tahsis etmiştir. Bu paranın rısını millî makamlar, yarısını ortaklık finanse etmektedir. ET Sosyal fonu, böylece altı yıl faaliyeti esnasında bu gibi sosyal tedbirler için cem'an 40 milyon dolar tahsis etmiş oluyor. Harfedilen müşterek gayretler sonucunda sağlanan yeni işyerlerinin toplamı şimdi yarım milyon geçmiştir. Sosyal Fon, bütün AET bütçesinin bir kısmını teşkil eder. Bu fon, üye devletlerin muayyen aidatı ile meydana gelir, idaresi de AET komisyonunun elindedir. Bu sosyal fondan tekrar muhtelif üye devletlere akan meblağlar hisse itibarile bu memleketlerin bahis konusu fona ödemiş oldukları miktara göre ayarlanmamaktadır.

ORTAK PAZAR - İŞSİZLİK

Hazırlanan bir raporda Ortak Pazar ülkelerinde işsizliğin devamlı olarak arttığı, bu artışın 1967 yılında da durmayacağı belirtildi. Raporda verilen bilgiye göre 1965 yılında Ortak Pazar Ülkelerinde boş işyeri sayısı 828 bin idi. 1966 da bu sayı 586 bine düştü. İşsiz rakamı ise, 1.666.000 den 1.680.000 e çıktı.

Doğu Almanya Ortak Pazara ortak olmak için müracaat etti. İngiltere'nin ise Ortak Pazara girme meselesi Batı Avrupa Birliğinde.

CARİ İŞLEMLER DENGESİ AÇIĞI

Cari işlemler dengesi açığının mutlak değeri olarak tutarı, önümüzdeki birkaç yıl içerisinde önemli ölçüde değişmeyecek, ancak bu açığın milli gelire oranı düşecektir. Böylece dış alemden kaynak aktarması nisbi olarak azalacaktır.

Bu arada tesbit edilen % 7 gelişme hızının sağlanabilmesi için gerekli gayri safi milli hasılanın % 20,5 kadarı yurt içi tasarruflarla, % 2'si ise dış tasarruflarla karşılanacaktır. Buna göre toplam tasarruf ihtiyacının % 91,5 dış kaynaklardan sağlanmış olacaktır. Bu oranlardaki dış kaynak borçlanma ile sağlanacaktır.

DÖVİZ VE TÜRK PARASI İLE ÖDENECEK DIŞ BORÇLAR

1966 yılı Eylül ayı sonunda dövizle ödenecek dış borçlar toplamı 1.587.3 milyon Dolar olup, bunun 390.8 milyonu kullanılan kredi miktarıdır. Faiz tutarı 488.6 milyon dolardır. Net

borç miktarı 1.187.5 milyon doların 849.9'u Devlet bütçesi, 107.1'i Bütçe dışı kamu sektörü ve 66.3'ü özel sektöre aittir. Alacaklara göre tasnif ise şöyledir:

Milletlerarası Kurumlar 202.0 milyon dolar

Yabancı Hükümetler 740.1 milyon dolar

Konsolide Ticari borçlar 164.2 milyon dolar

Milletlerarası Kurumlar arasında en büyük alacaklı Avrupa Para Anlaşması 90.0 milyon dolarla gelmektedir. Bunu Milletlerarası Kalkınma Birliği 29.9 Dünya Bankası 28.8, ve Milletlerarası Para Fonu 28.5 milyon dolar ile takip etmektedir.

Yabancı hükümetler arasında en büyük alacaklı A.B.D. olup 376 milyon dolar ile başta gelmektedir. Bunu 218.3 ile Batı Almanya ve 76.8 milyon dolar ile İngiltere takip etmektedir.

488.6 milyon dolar olan faiz tutarının 373.1'i yabancı hükümetlere, 75.4 milyonu milletlerarası kurumlara gitmektedir. Konsolide ticari borçlar faizi 13.6 milyon Dolar'dır. Türk lirası ile ödenecek dış borçların toplamı bir evvelki yıla nazaran 25.2 milyon daha az olup, 3.744.2 milyon liradır.

FRANSA BEŞ MİLYON FRANK KREDİ VERDİ

Fransa, memleketimize Konsorsium çerçevesinde beş mil-

ÇEŞİTLİ KISA HABERLER

Ortak Pazar kontenjan mallarımızın durumu

Avrupa Ekonomik Topluluğu ile aramızdaki ortaklık anlaşması ve buna ekli geçici protokol hükümleri gereğince Batı Almanya'nın fındık, kuru üzüm, kuru incir ve tütün ithalatı bakımından 1962 Ocak-Şubat devresi durgun bir devre olmuştur. Bu aylarda yıllık kontenjanın fındıkta % 10.38 i, kuru üzümde % 1.38 i kullanılmıştır.

AET ORTAK SOSYAL FONU VE İŞÇİ EĞİTİMİ

AET'ye ortak altı memleketin ortak sosyal fonu, 1966 da işçi eksikliği hissedilen muayyen dallardaki işyerine 54.000 işçinin daha yerleşmesine imkân vermiştir. Bu fon, Ocak ayından Aralık ayına kadar, millî makamların teşvik ettikleri meslek değiştirme kurslarına takriben 8.2 milyon dolar tahsis etmiştir. Bu paranın yarısını millî makamlar, yarısını da ortaklık finanse etmektedir. AET Sosyal fonu, böylece altı yıllık faaliyeti esnasında bu gibi sosyal tedbirler için cem'an 40 milyon dolar tahsis etmiş oluyor. Sarfedilen müşterek gayretler sonucunda sağlanan yeni işyerlerinin toplamı şimdi yarım milyonu geçmiştir. Sosyal Fon, bütün AET bütçesinin bir kısmını teşkil eder. Bu fon, üye devletlerin muayyen aidatı ile meydana gelir, idaresi de AET komisyonunun elindedir. Bu sosyal fondan tekrar muhtelif üye devletlere akan meblağlar hisse itibarıyla bu memleketlerin bahis konusu fona ödemiş oldukları miktara göre ayarlanmamaktadır.

ORTAK PAZAR - İŞSİZLİK

Hazırlanan bir raporda Ortak Pazar ülkelerinde işsizliğin devamlı olarak arttığı, bu artışın 1967 yılında da durmayacağı belirtildi. Raporda verilen bilgiye göre 1965 yılında Ortak Pazar Ülkelerinde boş işyeri sayısı 828 bin idi. 1966 da bu sayı 586 bine düştü. İşsiz rakamı ise, 1.666.000 den 1.680.000 e çıktı.

Doğu Almanya Ortak Pazara ortak olmak için müracaat etti. İngiltere'nin ise Ortak Pazara girme meselesi Batı Avrupa Birliğinde.

CARİ İŞLEMLER DENGESİ AÇIĞI

Cari işlemler dengesi açığının mutlak değer olarak tutarı, önümüzdeki birkaç yıl içerisinde önemli ölçüde değişmeyecek, ancak bu açığın milli gelire oranı düşecektir. Böylece dış alemden kaynak aktarması nisbi olarak azalacaktır.

Bu arada tesbit edilen % 7 gelişme hızının sağlanabilmesi için gerekli gayri safi milli hasılanın % 20,5 kadarı yurt içi tasarruflarla, % 2'si ise dış tasarruflarla karşılanacaktır. Buna göre toplam tasarruf ihtiyacının % 91,1 dış kaynaklardan sağlanmış olacaktır. Bu oranlardaki dış kaynak borçlanma ile sağlanacaktır.

DÖVİZ VE TÜRK PARASI İLE ÖDENECEK DIŞ BORÇLAR

1966 yılı Eylül ayı sonunda dövizle ödenecek dış borçlar toplamı 1.587.3 milyon Dolar olup, bunun 390.8 milyonu kullanılan kredi miktarıdır. Faiz tutarı 488.6 milyon dolardır. Net

borç miktarı 1.187.5 milyon doların 849.9'u Devlet bütçesi, 107.1'i Bütçe dışı kamu sektörü ve 66.3'ü özel sektöre aittir. Alacaklara göre tasnif ise şöyledir:

Milletlerarası Kurumlar 202.0 milyon dolar

Yabancı Hükümetler 740.1 milyon dolar

Konsolide Ticari borçlar 164.2 milyon dolar

Milletlerarası Kurumlar arasında en büyük alacaklı Avrupa Para Anlaşması 90.0 milyon dolarla gelmektedir. Bunu Milletlerarası Kalkınma Birliği 29.9 Dünya Bankası 28.8, ve Milletlerarası Para Fonu 28.5 milyon dolar ile takip etmektedir.

Yabancı hükümetler arasında en büyük alacaklı A.B.D. olup 376 milyon dolar ile başta gelmektedir. Bunu 218.3 ile Batı Almanya ve 76.8 milyon dolar ile İngiltere takip etmektedir.

488.6 milyon dolar olan faiz tutarının 373.1'i yabancı hükümetlere, 75.4 milyonu milletlerarası kurumlara gitmektedir. Konsolide ticari borçlar faizi 13.6 milyon Dolar'dır. Türk lirası ile ödenecek dış borçların toplamı bir evvelki yıla nazaran 25.2 milyon daha az olup, 3.744.2 milyon liradır.

FRANSA BEŞ MİLYON FRANK KREDİ VERDİ

Fransa, memleketimize Kon-sorsium çerçevesinde beş mil-

yon Franklık yeni bir kredi açmıştır. Kredinin faiz nisbeti % 3,5, vadesi de beşi ödemesiz devre olmak üzere 15 yıldır. Kredi, Fransız ve İtalyan şirketleri tarafından inşa edilecek «Dalaman Kâğıt Fabrikası»nın finansmanı için kullanılacaktır. Anlaşma, Fransız Hükümetinin 1963 yılı için memleketimize 13.Şubat 1964 tarihli mali protokol ile verdiği krediye ek 5 milyon Frank, yani 1 milyon Dolarlık (yaklaşık olarak 10 milyon TL. sı) krediye aittir.

YERLİ SANAYİ MAMULLERİNE «TÜRK MALI» İBARESİ KONULACAK

Sanayi Bakanlığı Odalar Birliğine gönderdiği bir yazıda standart kontrolü sırasında bazı imalatçıların sanayi mamullerine «Türk Malı» ibaresini koymadıkları ve görüldüğünü bildirmiş, ilgili kararname hükmünün yeri ne getirilmesini istemiştir.

DANİMARKALILAR TÜRKİYE'DE BİR BİRA FABRİKASI KURACAKLAR

Danimarka'daki Tuborg Bira Firması, İzmir'de bir Türk şirketi ile birlikte bir bira fabrikası kuracaktır. Yaklaşık olarak, 57.5 milyon liralık sermaye gerektirecek ve iki yıl sonra üretime başlayacak olan fabrika, yılda 43 milyon şişe bira yapacaktır. 35 milyon liralık kuruluş yatırımının % 40'ı yerli sermaye, % 60'ı yabancı sermaye olacak ve Tuborg firmasına patent ücreti ödenmeyecek, ancak dışarıya yapılacak yıllık 600 bin dolarlık ihracattan kâr verilecektir. Böylece, Tekel dışında özel teşebbüsün ilk bira fabrikası İzmir'de yabancı sermaye iştiraki ile kurulmuş olacaktır.

ADANA'DA BİN TARIM İŞÇİSİNİ BARINDIRACAK KONUT YAPILIYOR

Tarım İşverenleri Sendikası, bin tarım işçisini alabilecek kapasitede bir işçi barındırma evini inşa ettirmeye karar vermiş ve bununla ilgili olarak ilk toplantısını yapmıştır.

İKİNCİ 5 YILLIK PLÂNDA KONUT SORUNU

İkinci beş yıllık plân döneminde Türkiye'deki konut sorunu hızlı şehirleşme dolayısı ile büyük bir önem kazanacaktır. Şehirlerde ortaya çıkacak konut ihtiyacını karşılamak için, mesken yapımında kullanılabilecek küçük tasarrufların değerlendirilmesi ve gecekonduların alanlarındaki islahat programları yanında, kendi evini kendi emeği ile yapmak gücünde olanların devletin yardımı ile sağlık şartlarına uygun meskenler yapmalarını öngören politikalar ikinci beş yıllık plânda getirilmektedir.

ŞEHİRLERDE NÜFUS ARTIŞI VE KONUT İHTİYACI

İkinci beş yıllık plân tasarısında yer alan analizlerdeki bazı rakamlara göre, gerek nüfus artışları ve gerekse köylerden şehirlere akın dolayısı ile ikinci beş yıllık plân döneminde 10.000 nüfuslu şehirler nüfusu yüzde 7,2 lik bir artışla aşağıda gösterilen büyüklüklere erişecektir:

Yıl :	Şehirler nüfusu :	Yıllık artış :
1968	10.324.761	584.420
1969	10.944.247	619.486
1970	11.600.902	656.655
1971	12.296.956	696.054
1972	13.034.773	737.817

Eldeki bu verilere göre, nüfusu 10.000 olan şehirlerde ikinci yani 1972 senesinde meydana gelecek olan mesken ihtiyacı toplam olarak 673.221'e çıkacaktır. beş yıllık plân dönemi sonunda Yıllık ortalama konut ihtiyacı ise, 127.444'dür.

GECEKONDULARIN TASFİYESİ VE KONUTLARIN YAPIMI

İkinci beş yıllık plân devresi başında Türkiye'deki mevcut gecekonduların sayısı yaklaşık olarak 450.000 olacaktır. Bu durumda, bu gecekonduların yerine sosyal politikaya daha uygun meskenlerin yapılabilmesi ve dolayısı ile gecekonduların tasfiyesi için, meselâ tasfiye devresi olarak 50 yıl alınırsa, bu dönem zarfında her sene 9000 yeni konut yapılması icap etmektedir. Bu gecekonduların 30 yılda tasfiyesi için yılda 15.000 konut, 20 yılda tasfiyesi için 30.000 konut ve 10 yılda tasfiyesi için ise, yine yılda 45.000 konut inşa edilmesi icap etmektedir.

Diğer taraftan plân tasarısında ortalama konut ömrü 70 yıl olarak kabul edilmiş ve 1968 - 1972 devresinde her yıl yenilenmesi gereken konut birimi sayısının 15.000 civarında olacağı hesaplanmıştır.

TÜRKİYE'DE ODA BAŞINA 2,52 KİŞİ DÜŞÜYOR

Ayrıca yapılan incelemelere göre, Türkiye'de hâlen oda başına düşen nüfus 2,52 kişidir. Bu sıkışıklığın üçüncü beş yıllık plân devresi sonunda oda başına 2 kişiye düşürülmesi için yılda toplam olarak 17.600 konut yapılmasına ihtiyaç olduğu tesbit edilmiştir. Diğer taraftan 1972 yılında 10.000 nüfuslu şehirlerde 13.034.773 kişinin yaşayacağı ikinci beş yıllık plânda hesaplanmıştır.

RESİMLERLE OLAYLAR

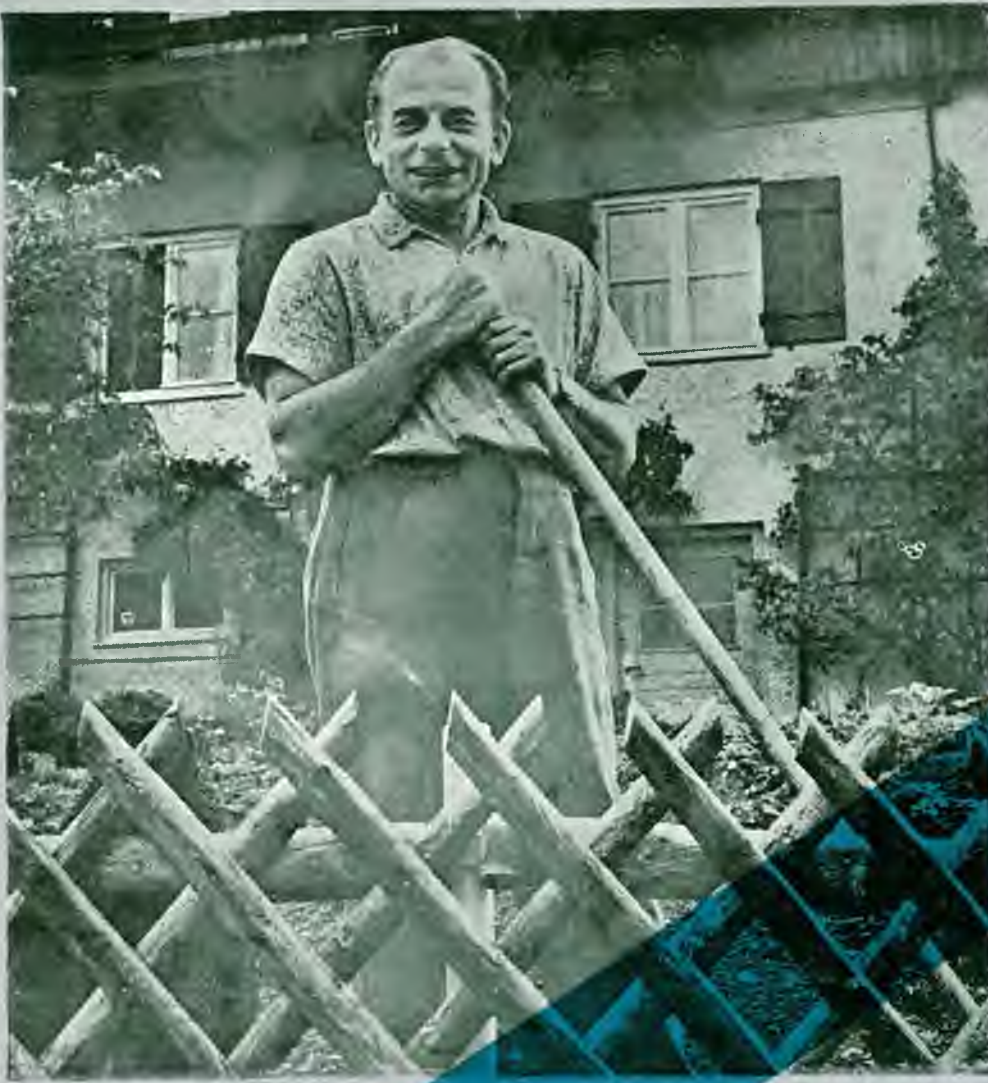
TÜRK - İŞ SENDİKACILIK
KOLEJİ 5 İNCİ DÖNEM
MEZUNLARI TÖRENİNDEN

Türk Kadınlar Birliği Demirsoy ve Tunç'a armağan verdi

Türk Kadınlar Birliği, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy ve Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'a «Kadın Hakları Mücadelesine» katılmalarından ötürü birer armağan vermiştir. Türk Kadınlar Birliği Genel Başkanı Günseli Öz-kaya Demirsoy (Yukarıda) ve Halil Tunç'a armağanlarını verirken görülmektedir.

TÜRK-İŞ Sendikacılık Koleji 5 ncı dönem mezunlarının diploma töreni 11 Nisan'da Kolej'de yapılmıştır. 24 sendikacıya diplomalarını Türk-İş Başkanı Demirsoy, Genel Sekreter Yardımcıları ile Prof. Turhan Esener (Yukarıda) Amerikalı uzman Mr. Manson (Ortada) vermişlerdir. Törenin açılış konuşmasını Kolej müdür vekili Muzaffer Sıranç (Altta) yaparken görülmüyor.

ALMAN İŞÇİSİ
BOŞ ZAMANINDA
BAHÇEDE
ÇALIŞIRKEN

İNGİLİZ İŞÇİSİ BALIK AVINDA

